

ВІСНИК ПРОКУРАТУРИ 8'2019

Засновано
10 червня 1999 року

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія KB № 23630–13470ПР

Співзасновники
Національна академія прокуратури
України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Головний редактор
Микола Якимчук

Видавець
Національна академія
прокуратури України
вул. Юрія Іллєнка, 81-б, м. Київ, 04050
тел.: (044) 206-15-61
www.napu.com.ua
vpu.ap.gp@gmail.com

Відповідальний редактор: *Лідія Зелінська*
Редактори випуску:
Зоя Пономаренко, Ольга Степанюк

Верстка
Оксана Колосюк

Дизайн обкладинки
Надія Грекович

Формат 64х90/16
Папір офсетний. Друк цифровий.
Наклад 431 прим.
Зам. № 19-08-30-1

Підписано до друку 28.08.2019

Виготовлення оригінал-макета та друк:
Національна академія прокуратури України
вул. Юрія Іллєнка, 81-б, м. Київ, 04050

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої
справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції.
Серія ДК № 4001 від 10.03.2011

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Якимчук
Микола Костянтинович

головний редактор, перший проректор Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор

Стрижевська
Анжела Анатоліївна

заступник Генерального прокурора, кандидат юридичних наук

Штанько
Світлана Павлівна

відповідальний секретар, начальник редакційного відділу Національної академії прокуратури України

Блажівський
Євген Миколайович

доктор юридичних наук

Водянніков
Олександр Юрійович

національний радник з юридичних питань Координатора проектів ОБСЄ в Україні, член Ради з питань судової реформи, консультант Конституційної комісії, кандидат юридичних наук

Гетьман
Анатолій Павлович

проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України

Гриценко
Іван Сергійович

декан юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор

Губерський
Леонід Васильович

ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор філософських наук, професор, академік НАН України

Дьомін
Юрій Михайлович

начальник відділу підготовки прокурорів з процесуального керівництва та криміналістичного забезпечення досудового розслідування інституту спеціальної підготовки Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор

Єнін
Євгеній Володимирович

кандидат політичних наук

Капліна
Оксана Володимирівна

завідувач кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України

Козьяков
Ігор Миколайович

начальник відділу розробки та впровадження інноваційних методик організації роботи та управління в органах прокуратури науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор

Костенко
Олександр Миколайович

завідувач відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України

**Костенко
Сергій Костянтинович**

член Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів

**Косюта
Михайло Васильович**

професор кафедри організації судових та правоохоронних органів
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, професор

**Литвак
Олег Михайлович**

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України

**Ліщина
Іван Юрійович**

заступник міністра юстиції України –
уповноважений у справах Європейського суду з прав людини

**Маляренко
Василь Тимофійович**

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України

**Мінченко
Сергій Іванович**

перший проректор з навчально-методичної та наукової роботи
Національної академії прокуратури України,
доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
габілітований доктор правничих наук

**Нор
Василь Тимофійович**

завідувач кафедри кримінального процесу і криміналістики
Львівського національного університету імені Івана Франка,
доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України

**Погорецький
Микола Анатолійович**

завідувач кафедри правосуддя Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор

**Попов
Георгій Володимирович**

директор науково-дослідного інституту
Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук

**Руденко
Микола Васильович**

професор кафедри кримінально-правових дисциплін
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна,
доктор юридичних наук, професор

**Середа
Григорій Порфирівич**

доктор юридичних наук, професор

**Сторожук
Дмитро Анатолійович**

перший заступник Генерального прокурора

**Тацій
Василь Якович**

ректор Національного юридичного університету імені Ярослава
Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік НАН України

**Тихий
Володимир Павлович**

радник президії НАПрН України, доктор юридичних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПрН України

**Холодницький
Назар Іванович**

заступник Генерального прокурора – керівник Спеціалізованої
антикорупційної прокуратури, кандидат юридичних наук

**Шемшученко
Юрій Сергійович**

директор Інституту держави і права імені В.М. Корецького
НАН України, доктор юридичних наук, професор,
академік НАН України

У НОМЕРІ

11	Павло Бурлака:
Порушення правил несення прикордонної служби: відмежування кримінально караного діяння від адміністративного правопорушення
20	Богдан Зарічанський, Олександр Борисенко:
Досудове розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконною порубкою лісу в Україні, в умовах законодавчих змін
48	Оксана Кайданович:
Актуальність заходів щодо посилення покарання за статеві злочини стосовно малолітніх та неповнолітніх з метою гарантування прав дітей на свободу та особисту недоторканність

ЗМІСТ

ОФІЦІЙНО

Круглий стіл «Воєнні злочини в контексті збройної агресії Російської Федерації проти України. Розслідування таких злочинів та взаємодія з міжнародними і громадськими організаціями під час їх документування»..... 6

ПРАВОДОПОМОГА

Павло Бурлака:
 Порушення правил несення прикордонної служби: відмежування кримінально караного діяння від адміністративного правопорушення..... 11

Богдан Зарічанський, Олександр Борисенко:
 Досудове розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконною порубкою лісу в Україні, в умовах законодавчих змін..... 20

СЬОГОДЕННЯ

На Закарпатті прокуратура відновила право держави на понад 7,3 гектара лісу вартістю майже 8 мільйонів гривень	32
Протидія організованим формам злочинності на Чернігівщині.....	36

АНОНС

Круглий стіл «Прокурорське самоврядування: міжнародний та вітчизняний досвід».....	43
--	----

АКЦЕНТ

Завдяки ефективній роботі ювенальних прокурорів на Хмельниччині забезпечується захист інтересів держави у сфері охорони дитинства	44
--	----

Оксана Кайданович:

Актуальність заходів щодо посилення покарання за статеві злочини стосовно малолітніх та неповнолітніх з метою гарантування прав дітей на свободу та особисту недоторканність.....	48
---	----

АНОНС

Новели законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству	51
--	----

АКАДЕМІЯ

У Національній академії прокуратури України відбулися урочистості до Дня Незалежності України.....	53
---	----

НОВІ ВИДАННЯ	18, 19, 31, 35, 42, 47, 52
--------------------	----------------------------

Відповідальність за достовірність інформації, точність імен та прізвищ несуть автори.

Матеріали редагуються та можуть бути скорочені.

Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів публікацій.

Використано фото, надані відділом зв'язків із громадськістю
та ЗМІ Генеральної прокуратури України, пресслужбами регіональних прокуратур,
та матеріали, розміщені у вільному доступі в мережі Інтернет.

КРУГЛИЙ СТІЛ «ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ В КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ. РОЗСЛІДУВАННЯ ТАКИХ ЗЛОЧИНІВ ТА ВЗАЄМОДІЯ З МІЖНАРОДНИМИ І ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ПІД ЧАС ЇХ ДОКУМЕНТУВАННЯ»

Головною військовою прокуратурою 20 серпня 2019 року в приміщенні Генеральної прокуратури України проведено круглий стіл на тему «Воєнні злочини в контексті збройної агресії Російської Федерації проти України. Розслідування таких злочинів та взаємодія з міжнародними і громадськими організаціями під час їх документування». Участь у заході взяли Головний військовий прокурор Анатолій Матіос, військові прокурори, представники Головного управління розвідки Міністерства оборони України і Служби безпеки України, Голова та співробітники Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні, а також члени громадських та правозахисних організацій, зокрема Української Гельсінської спілки з прав людини, «Мирний берег», «Безпека та взаємодія в Україні», InformNapalm та інші.

Під час заходу Головний військовий прокурор та військові прокурори висвітлили питання документування військових злочинів, вчинених учасниками терористичних організацій та військовослужбовцями Збройних сил Російської Федерації на сході України, проблематику збирання доказів вчинення зазначених злочинів, а також особливості взаємодії з цих питань із громадськими і правозахисними організаціями, правоохоронними і розвідувальними органами України, міжнародними організаціями.

Матеріали з доказами про систематичні та широкомасштабні вчинення військових злочинів представниками влади та армії Російської Федерації, а також учасниками підконтрольних їм терористичних організацій, опрацьовано, систематизовано, перекладено англійською мовою та направлено до Офісу прокурора Міжнародного кримінального суду для прийняття рішення про відкриття провадження за вказаними фактами

Анатолій Матіос наголосив, що лише завдяки плідній співпраці з указаними організаціями та правоохоронними і розвідувальними органами вдалось здобути масив доказів про систематичні та широкомасштабні вчинення військових злочинів представниками влади та армії Російської Федерації, а також учасниками підконтрольних їм терористичних організацій. Зазначені матеріа-

ли опрацьовано, систематизовано, перекладено англійською мовою та направлено до Офісу прокурора Міжнародного кримінального суду для прийняття рішення про відкриття провадження за вказаними фактами.

Особливу увагу було приділено обговоренню результатів розслідування Іловайської трагедії. За даними досудового розслідування, проведеного слідчими та прокурорами, встановлено численні факти вчинення військових злочинів військовослужбовцями Збройних сил РФ як під час виходу з оточення підрозділів Збройних Сил України та добровольчих батальйонів, так і після – коли українські військові та добровольці перебували в полоні у представників терористичних організацій.

Дослідження обставин Іловайської трагедії загалом завершено. Водночас кінцеве процесуальне рішення у кримінальному провадженні буде прийнято після забезпечення виконання вимог ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України щодо повного та неупередженого розслідування (завершення проведення допитів кожного українського військовослужбовця з відомих їм обставин Іловайської трагедії, а також вчинення підрозділами Збройних сил РФ воєнних злочинів – віроломного вбивства українських військових під час їх виходу з оточення, ненадання медичної допомоги пораненим і залишення їх у безпорадному стані, розстрілів полонених, жорстокого поводження з ними тощо), а також притягнення до кримінальної відповідальності всіх винних осіб.

Згідно з висновками судових експертів та результатами аналізу інших здобутих доказів єдиним фактором, який безпосередньо пов'язаний причинно-наслідковим зв'язком із Іловайською трагедією, є військова агресія Збройних сил Російської Федерації у виді прямого вторгнення на територію України та подальше вчинення військовими країни-агресора воєнних злочинів.

За результатами розслідування та на підставі зібраних доказів повідомлено про підозру першому заступнику начальника Генерального штабу Збройних сил Російської Федерації М. Богдановському у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 110 (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України), ч. 2 ст. 437 (ведення агресивної війни), ч. 2 ст. 438 (порушення законів та звичаїв війни, поєднані з умисним вбивством) Кримінального кодексу України. Зазначений високопосадовець безпосередньо здійснював командування і контроль за підрозділами Збройних сил РФ під час їх вторгнення на територію України у серпні 2014 року та спільно з іншими особами організував віроломне вбивство українських воїнів біля міста Іловайська. М. Богдановського оголошено у розшук, а суд надав дозвіл на його затримання.

Військова прокуратура розслідує військові злочини щодо жорсткого поводження з полоненими українськими військовослужбовцями та добровольцями, і саме військовою прокуратурою запроваджено практику притягнення до відповідальності за вчинення таких злочинів за ст. 437 (планування, розв'язання та ведення агресивної війни) та ст. 438 (порушення правил та звичаїв ведення війни) КК України

Також під час проведення круглого столу військові прокурори висвітлили питання розслідування військових злочинів, пов'язаних з порушеннями правил та звичаїв ведення війни, що стосуються жорсткого поводження з полоненими українськими військовослужбовцями та добровольцями. Зокрема, наголошено на тому, що в Україні саме військовою прокуратурою запроваджено практи-

ку притягнення до відповідальності за вчинення військових злочинів за ст. 437 (планування, розв'язання та ведення агресивної війни) та ст. 438 (порушення правил та звичаїв ведення війни) Кримінального кодексу України. Зазначена практика знайшла підтримку і з боку національних судів, якими за результатами розгляду обвинувальних актів винесено низку обвинувальних вироків за вчинення цих злочинів як військовослужбовцями Збройних сил РФ, так і учасниками терористичних організацій.

Окрім того, під час розкриття вчинених воєнних злочинів виявилась ефективною співпраця військових прокурорів із громадськими організаціями. Така

За здобутими слідством доказами, упродовж 2014–2018 років бойовиками збройних груп терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР» на окупованих територіях Донецької і Луганської областей утворено 160 місць незаконного утримання в умовах позбавлення волі полонених українських військовослужбовців та цивільних осіб, у тому числі журналістів і волонтерів, що мало масовий характер

взаємодія дала можливість виробити алгоритм обміну інформацією, за якого оперативно, у короткий проміжок часу, прокурори та слідчі Головної військової прокуратури отримували значну кількість відомостей, що свідчили про вчинення конкретним злочинцем конкретних протиправних дій у конкретному місці та проти конкретних потерпілих. Унаслідок цього злочинців, які вчиняли жаж-

ливі воєнні злочини, затримували, притягували до кримінальної відповідальності, поставали перед судами в Україні.

За здобутими слідством доказами, упродовж 2014–2018 років бойовиками збройних груп терористичних організацій «Донецька народна республіка» та «Луганська народна республіка» на окупованих територіях Донецької і Луганської областей утворено 160 місць незаконного утримання в умовах позбавлення волі полонених українських військовослужбовців та цивільних осіб, у тому числі журналістів і волонтерів, що мало масовий характер.

Зокрема, 94 з таких місць було утворено в Донецькій області та 66 – в Луганській області.

У деяких місцях зі створеною системою охорони, конвоювання та примусового виконання ув'язненими важких робіт незалежно від статі одночасно утримувалося від 200 до 300 осіб.

Здебільшого місця утримання осіб не були належним чином пристосовані до цього. Так, полонені були вимушені спати на підлозі або на дерев'яних полицях, вкриватися різним ганчір'ям, приміщення, де вони перебували, не обігрівались та перебували в антисанітарному стані. Харчування полонених здійснювалось мізерними порціями один або два рази на день, справляння природних потреб проводилося за встановленим конвоїрами графіком, поло-

нених примушували виконувати різні господарські роботи (прибирання приміщень, розвантаження продуктів та боєприпасів, розбирання завалів, поховання загиблих учасників незаконних збройних формувань тощо). Зазвичай місця утримання осіб були переповнені, тому полонені змушені були спати по черзі.

Ставлення до полонених було нелюдським. Наприклад, характерним для учасників незаконних збройних формувань було умисне спричинення серйозних тілесних ушкоджень цивільним особам і військовослужбовцям як під час захоплення їх у полон, так і на початку терміну перебування у місцях, що використовувались для утримання полонених.

Сьогодні встановлено понад 3500 осіб, із них близько 1700 цивільних осіб і 1800 військовослужбовців, яких незаконно утримували у полоні та до яких застосовували тортури, катування та нелюдське поводження.

Під час круглого столу представники громадських організацій також висловили свої думки та поділились досвідом співпраці з військовими прокурорами і запевнили присутніх у своїх намірах щодо її продовження з метою притягнення усіх винних до кримінальної відповідальності та поновлення порушених прав потерпілих від злочинів зазначеної категорії.

Військова прокуратура розслідує військові злочини щодо жорсткого поводження з полоненими українськими військовослужбовцями та добровольцями, і саме військовою прокуратурою запроваджено практику притягнення до відповідальності за вчинення таких злочинів за ст. 437 (планування, розв'язання та ведення агресивної війни) та ст. 438 (порушення правил та звичаїв ведення війни) КК України

Довідково

За розв'язання і ведення агресивної війни проти України та пособництво у вчиненні цих дій до кримінальної відповідальності притягнуто 110 осіб, у тому числі 68 громадян Російської Федерації, з яких 21 високопосадовець (міністр оборони РФ та два його заступники, начальник Генерального штабу Збройних сил РФ і його перший заступник, радник президента РФ, колишній повноважний представник президента РФ у Кримському федеральному окрузі), 18 генералів та адміралів із вищого командного складу Збройних сил РФ, голова та 18 суддів Конституційного суду Російської Федерації.

За результатами досудового розслідування кримінальних проваджень такої категорії до суду направлено 48 обвинувальних актів щодо 51 особи, у тому числі 22 громадян Російської Федерації.

Вироками судів 34 осіб засуджено, з них 12 громадян РФ.

Інші 59 осіб (зокрема, 46 громадян РФ) перебувають у розшуку. Суд надав дозвіл на їх затримання.

Павло Бурлака

прокурор відділу нагляду з організації процесуального керівництва, підтримання обвинувачення в суді, додержання законів при виконанні судових рішень та координації правоохоронної діяльності управління нагляду за додержанням законів, виконанням судових рішень у кримінальному провадженні та при проведенні оперативно-розшукової діяльності Військової прокуратури Західного регіону України, підполковник юстиції

ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ НЕСЕННЯ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ: ВІДМЕЖУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО КАРАНОГО ДІЯННЯ ВІД АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

У 2001 році введено в дію Кримінальний кодекс України (КК України), відповідно до ст. 419 якого за порушення правил несення прикордонної служби військовослужбовцями Державної прикордонної служби України (на той час – Прикордонних військ України) передбачено кримінальну відповідальність.

Однак у 2008 році до ст. 419 КК України було унесено зміни та диспозицію цієї статті викладено в новій редакції. Відтак кримінальна відповідальність за порушення правил несення прикордонної служби настала лише у разі спричинення тяжких наслідків.

В умовах військової агресії з боку Російської Федерації та введення особливого періоду на території України зазначену статтю КК України 12 лютого 2015 року доповнено двома частинами, а саме: ч. 2 – «те саме діяння, вчинене в умовах особливого періоду, крім воєнного стану»; ч. 3 – «діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене в умовах воєнного стану чи бойовій обстановці»¹.

Окрім цього, у квітні 2015 року Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) доповнено ст. 178-18 «Порушення правил несення прикордонної служби»², яка за своїм змістом та конструкцією фактично тотожна ст. 419 КК України.

¹ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III (ред. від 23.07.2015). Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 25-26. Ст. 131.

² Кодекс України про адміністративні правопорушення (ред. від 03.07.2019). Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). 1984. Дод. до № 51. Ст. 1122 // Офіц. вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 20.08.2019).

З огляду на подібний виклад статей КК України і КУпАП щодо порушень правил несення прикордонної служби слід з'ясувати, у чому полягають відмінності між ними, та встановити, в якому випадку військовослужбовці нестимуть кримінальну відповідальність за вчинене протиправне діяння (дію чи бездіяльність), а коли – адміністративну.

Військовими злочинами визнаються злочини проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними під час проходження ними навчальних (чи перевірних) або спеціальних зборів.

Військове правопорушення – це правопорушення, вчинене військовослужбовцем, що тягне за собою адміністративну відповідальність, визначену в главі 13-Б КУпАП³.

Отже, з огляду на диспозицію ч. 1 ст. 419 КК України поняття злочину, який розглядається, можемо сформулювати як порушення правил несення прикордонної служби особою, яка входить до складу наряду з охорони державного кордону України. Із цього визначення випливає, що порушенням правил несення прикордонної служби вважається будь-яка дія чи бездіяльність, що суперечить законам України «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України», «Про прикордонний контроль», «Про оборону України», «Про Збройні Сили України» і нормативним актам, де визначено порядок несення прикордонної служби, якщо це спричинило тяжкі наслідки.

Аналогічне за змістом є визначення поняття адміністративного правопорушення, яке сформульовано в ст. 172-18 «Порушення правил несення прикордонної служби» КУпАП.

З об'єктивного погляду злочин та адміністративне правопорушення полягають у порушенні тих чи інших вимог встановленого порядку несення служби прикордонного наряду, яке може бути вчинене як активними діями, так і бездіяльністю⁴.

Порушенням правил несення прикордонної служби вважається будь-яка дія чи бездіяльність, що суперечить законам України «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України», «Про прикордонний контроль», «Про оборону України», «Про Збройні Сили України» і нормативним актам, де визначено порядок несення прикордонної служби, якщо це спричинило тяжкі наслідки

³ Настільна книга військового прокурора: наук.-практ. посіб. / кол. авт. Київ: Національна академія прокуратури України, 2017. 530 с. (Серія «Захисник Вітчизни. Бібліотека військового прокурора»).

⁴ Кримінальний кодекс України: наук.-практ. коментар у 2 т. Т. 2 / за ред. В.Я. Тація та ін.: Право, 2013. 1040 с.

Диспозиції ст. 419 КК України та ст. 172-18 КУпАП є бланкетними. Тому на-самперед необхідно зазначити, що охорона державного кордону України є невід’ємною частиною захисту Вітчизни, однією з умов зміцнення зовнішньої безпеки держави, забезпечення її територіальної цілісності, незалежності, суверенітету та єдності. Будь-яким спробам порушення кордону слід покласти край усіма наявними у держави силами і засобами.

Згідно зі ст. 1 Закону України від 4 листопада 1991 року «Про державний кордон України» державним кордоном України є лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України – суші, вод, надр, повітряного простору⁵.

Захист державного кордону України є невід’ємною частиною загальнодержавної системи забезпечення національної безпеки і полягає у скоординованій діяльності військових формувань та правоохоронних органів держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом⁶. Ця діяльність провадиться в межах наданих їм повноважень шляхом вжиття комплексу політичних, організаційно-правових, дипломатичних, економічних, військових, прикордонних, імміграційних, розвідувальних, контррозвідувальних, оперативно-розшукових, природоохоронних, санітарно-карантинних, екологічних, технічних та інших заходів.

Координація діяльності військових формувань та правоохоронних органів держави із захисту державного кордону здійснюється Державною прикордонною службою України, яка є правоохоронним органом спеціального призначення⁷.

Охорона державного кордону України є невід’ємною складовою загальнодержавної системи захисту державного кордону і полягає у здійсненні Державною прикордонною службою України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах, а також Збройними Силами України у повітряному та підводному просторі відповідно до наданих їм повноважень заходів з метою забезпечення недоторканності державного кордону України.

Основні функції Державної прикордонної служби України передбачені у ст. 2 Закону України від 3 квітня 2004 року «Про Державну прикордонну службу України». Це, зокрема:

– охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах з метою недопущення незаконної зміни проходження його лі-

⁵ Про державний кордон України: Закон України від 19.06.2003 № 1777-XII // Офіц. вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12> (дата звернення: 20.08.2019).

⁶ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (ред. від 15.05.2014). Бі-домості Верховної Ради України (БВР).1996. № 30. Ст. 141.

⁷ Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 19.06.2003 № 661-XV // Офіц. вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakono.rada.gov.ua/laws/show/661-15> (дата звернення: 20.08.2019).

нії, забезпечення дотримання режиму державного кордону та прикордонного режиму;

- здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України та до тимчасово окупованої території і з неї осіб, транспортних засобів, вантажів, а також виявлення і припинення випадків незаконного їх переміщення;

- охорона суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та контроль за реалізацією прав і виконанням зобов'язань у цій зоні інших держав, українських та іноземних юридичних і фізичних осіб, міжнародних організацій;

- ведення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України;

- участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидії незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів;

- участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України;

- охорона закордонних дипломатичних установ України;

- координація діяльності військових формувань та відповідних правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї, а також діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України та в контрольних пунктах в'їзду-виїзду⁸.

Суспільна небезпека порушень правил несення прикордонної служби особами прикордонного наряду визначається важливістю завдань, які виконує прикордонна служба. Найбільш загрозливими є порушення, які створюють можливість проникнення на територію нашої держави правопорушників, контрабандних товарів, валютних цінностей, незаконного виїзду за кордон або в'їзду в Україну тощо.

У статті 27 Закону України «Про державний кордон України» передбачено, що охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших

⁸ Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 19.06.2003 № 661-XV // Офіц. вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakono.rada.gov.ua/laws/show/661-15> (дата звернення: 20.08.2019).

водоймах покладається на Державну прикордонну службу, до складу якої входять військовослужбовці та працівники, а в повітряному просторі – на Повітряні сили Збройних Сил України⁹.

Суспільна небезпека порушень правил несення прикордонної служби особами прикордонного наряду визначається важливістю завдань, які виконує прикордонна служба. Найбільш загрозливими є порушення, які створюють можливість проникнення на територію нашої держави правопорушників, контрабандних товарів, валютних цінностей, незаконного виїзду за кордон або в'їзду в Україну тощо

них актів законодавства та інших підвідомчих нормативно-правових актів, які регулюють порядок несення прикордонної служби, і визначати, які, зокрема, правила порушено і в чому конкретно ці порушення проявляються.

Ураховуючи бланкетність статей КК України та КУпАП про порушення правил несення прикордонної служби, для встановлення об'єктивної сторони складу злочину чи адміністративного правопорушення необхідно звертатися до актів законодавства та інших підвідомчих нормативно-правових актів, які регулюють порядок несення прикордонної служби, і визначати, які, зокрема, правила порушено і в чому конкретно ці порушення проявляються

цю, який перебуває у прикордонному наряді, а саме: відхилення від маршруту чи залишення місця несення служби в тому разі, якщо це не пов'язано з надзвичайними обставинами; вживання алкогольних напоїв; сон на посту;

Правові основи та порядок здійснення прикордонного контролю, умови перетину державного кордону України визначено в Законі України «Про прикордонний контроль»¹⁰.

Отже, враховуючи бланкетність статей КК України та КУпАП, для встановлення об'єктивної сторони складу злочину чи адміністративного правопорушення необхідно звертатися до зазначених

Таким чином, і злочин, і адміністративне правопорушення з об'єктивного погляду характеризуються дією або бездіяльністю у виді порушення правил несення прикордонної служби, суспільно небезпечними наслідками та причинним зв'язком між зазначеними діями та наслідками.

Порушеннями правил несення прикордонної служби можуть бути визнані:

а) вчинення дій, що прямо забороняються військовослужбов-

⁹ Про державний кордон України: Закон України від 19.06.2003 № 1777-XII // Офіц. вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12> (дата звернення: 20.08.2019).

¹⁰ Про прикордонний контроль: Закон України від 02.12.2010 № 1710-VI // Офіц. вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1710-17> (дата звернення: 20.08.2019).

розкладання багаття чи демаскування себе іншим способом; безпідставне застосування зброї; самостійне відключення сигналізаційних комплексів чи окремих ділянок, а також їхніх інформаційних табло або радіолокаційних станцій; відволікання від несення служби; незаконне давання згоди на перетинання державного кордону сторонніми особами тощо;

б) невиконання або неналежне виконання дій, що забезпечують охорону державного кордону: не уважний огляд місцевості, нежиття заходів до затримання порушників державного кордону або залишення без належної охорони затриманих осіб, недотримання правил застосування зброї або правил маскування тощо.

Аналізуючи об'єктивну сторону протиправного діяння, можемо констатувати, що злочином визнаються зазначені порушення в тому випадку, якщо вони спричинили тяжкі наслідки. У разі ненастання тяжких наслідків може йтися лише про дисциплінарний проступок (адміністративне правопорушення) у діянні конкретного військовослужбовця

Таким чином, аналізуючи об'єктивну сторону протиправного діяння, можемо констатувати, що злочином визнаються зазначені порушення в тому випадку, якщо вони спричинили тяжкі наслідки. У разі ненастання тяжких наслідків може йтися лише про дисциплінарний проступок (адміністративне правопорушення) у діянні конкретного військовослужбовця.

Тяжкість наслідків законодавець конкретно не визначив, тому це є оціночною категорією і встановлюється у практичній діяльності з урахуванням усіх обставин кримінального провадження.

До тяжких наслідків слід відносити:

- вторгнення на територію України озброєних формувань;
- вчинення ворожих дій іноземними суднами щодо українського узбережжя, українських підводних та надводних об'єктів;
- напад на прикордонну заставу, на дипломатичне представництво України чи консульську установу України в іноземній державі;
- провезення значної партії зброї чи інших предметів контрабанди;
- загибель людей, заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень, якщо це не спричинено умовами необхідної оборони, затримання злочинця або крайньої необхідності;
- знищення чи пошкодження інженерних споруд, інших важливих об'єктів державної власності;
- дезертирство зі зброєю, вчинене військовослужбовцем, що входив до складу наряду з охорони державного кордону України, тощо.

Суб'єктом як злочину, так і адміністративного правопорушення є військовослужбовець, який належить до складу наряду з охорони державного кордо-

ну України. Таким нарядом визнається група озброєних прикордонників, що виконують наказ з охорони державного кордону України.

Початок і кінець перебування у складі такого наряду визначається моментом отримання наказу на охорону державного кордону і доповіддю про повернення з наряду¹¹.

У Державній прикордонній службі є різні види нарядів, до яких належать: старший зміни прикордонних нарядів; помічник старшого зміни прикордонних нарядів; черговий підрозділу охорони кордону; помічник чергового підрозділу з охорони кордону; група з реагування; адміністративно-оперативна група; чатовий; прикордонний патруль; пост спостереження; контрольний пост; пост технічного спостереження; розвідувально-пошукова група; секрет; засідка; заслон; старший прикордонних нарядів у пункті пропуску через державний кордон; оператор комплексу спеціальних технічних засобів; черговий інформаційно-телекомунікаційних систем; нарядів з перевірки документів, огляду транспортних засобів, контролю за режимом, супроводу транспортних засобів; спостереження за транспортними засобами; вартовий шлагбаума; вартовий біля трапа судна; робоча група на кордоні.

Отже, суб'єктом цього злочину може бути військовослужбовець, який належить до будь-якого із нарядів, завданням яких є охорона державного кордону.

Прикордонні наряди зазвичай виділяються зі складу Державної прикордонної служби України. Проте законодавство України не виключає, що суб'єктом розглядуваного злочину, тим більше, якщо йдеться про порушення правил несення прикордонної служби у повітряному та підводному просторі в межах територіального моря, може бути військовослужбовець Збройних Сил України, а якщо Головнокомандувачем ЗСУ буде прийнято відповідне рішення – то й представник іншого військового формування.

Однак особи, які виконують обов'язки прикордонної служби, у тому числі пов'язані з організацією несення прикордонної служби, але не належать до складу будь-якого наряду з охорони державного кордону України (наприклад, начальники відділів прикордонної служби та їх заступники), не є суб'єктами зазначеного злочину чи адміністративного правопорушення. За певних обставин вчинене такими особами діяння, що посягає на встановлений порядок організації прикордонної служби, кваліфікується за іншими статтями КК України.

Якщо особа, яка порушила правила несення прикордонної служби, одночасно вчиняє будь-який інший злочин (як військовий, так і загальнокримінальний), то дії необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів.

¹¹ Про затвердження Інструкції про службу прикордонних нарядів Державної прикордонної служби України: наказ міністра внутрішніх справ України від 19.10.2015 № 1261 // Офіц. вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1391-15> (дата звернення: 20.08.2019).

Суб'єктивна сторона порушення правил несення прикордонної служби може проявитись як у умислі (прямому чи непрямому), так і в необережності (злочинній самовпевненості чи злочинній недбалості)¹². Тому встановлення форми вини в діянні особи, яка допустила порушення правил несення прикордонної служби, якщо це спричинило тяжкі наслідки, є важливою умовою правильної оцінки суспільної небезпеки вчиненого злочину і прийняття обґрунтованого рішення у кримінальному провадженні.

Отже, підсумовуючи викладене, доходимо висновку, що кримінальна відповідальність за порушення правил несення прикордонної служби настає в разі спричинення тяжких наслідків. У решті випадків військовослужбовці Державної прикордонної служби та інших військових формувань нести відповідальність за Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Особи, які виконують обов'язки прикордонної служби, у тому числі пов'язані з організацією несення прикордонної служби, але не належать до складу будь-якого наряду з охорони державного кордону України (наприклад, начальники відділів прикордонної служби та їх заступники), не є суб'єктами злочину чи адміністративного правопорушення, що посягає на встановлений порядок організації прикордонної служби. Вчинене такими особами діяння кваліфікується за іншими статтями КК України

■ НОВІ ВИДАННЯ

Підготовлено монографію «Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: правовий статус та шляхи реформування»

Костенко С.

Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: правовий статус та шляхи реформування: монографія. Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 242 с.

ISBN 978-617-7500-98-7

У монографії проаналізовано правовий статус Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів: визначено її місце в державному механізмі та системі правосуддя, а також особливості взаємодії із системою прокуратури й органами прокурорського самоврядування; з'ясовано цілі, функції та завдання; досліджено генезис як органу прокурорського врядування; проаналізовано організаційно-правові засади функціонування; сформульовано основні проблеми законодавчої регламентації компетенції та повноважень, які потребують вирішення.

¹² Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: 2-ге вид. / за ред. С.С. Яценка, В.І. Антипова, В.А. Клименка. Київ: А.С.К., 2003. 976 с. (Серія «Нормативні документи та коментарі»).

Основи міжнародного гуманітарного права для прокурора (з довідковими матеріалами): науково-практичний посібник / кол. авт. Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 234 с.
ISBN 978-617-7500-91-8

У науково-практичному посібнику висвітлено актуальні для України аспекти міжнародного гуманітарного права, розкрито організацію роботи Міжнародного кримінального суду, зокрема стосовно розгляду ним заяв щодо ситуації в Україні, висвітлено особливості контактування органів прокуратури України із Секретаріатом і Прокурором Міжнародного кримінального суду, проаналізовано особливості відповідальності за порушення норм міжнародного гуманітарного права з огляду на національну судову практику.

Автори підготували довідкові матеріали, що стосуються звичаєвого міжнародного гуманітарного права, міжнародних актів і національного законодавства з цих питань, навели приклади міжнародної судової практики та рішення Європейського суду з прав людини, підібрали і систематизували акти реагування (резолюції, рішення, доповіді) міжнародних організацій щодо наслідків збройної агресії проти України за 2014–2018 роки.

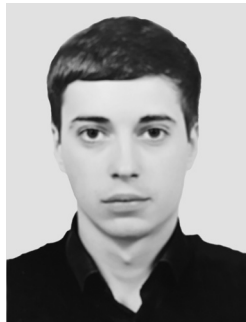
Видання буде корисним для прокурорів, кандидатів на посаду прокурора та правників, які спеціалізуються у сфері міжнародного гуманітарного права, сприятиме вдосконаленню і наближенню законодавства України до сучасних норм міжнародного гуманітарного права, а також реалізації його на практиці.

Детальніше зі змістом можна ознайомитись за посиланням:
http://napu.com.ua/book/osn_mizn_gumanit_prava_site.pdf

Богдан Зарічанський

керівник Прилуцької місцевої прокуратури
Чернігівської області

Олександр Борисенко

прокурор Прилуцької місцевої прокуратури
Чернігівської області

ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕЗАКОННОЮ ПОРУБКОЮ ЛІСУ В УКРАЇНІ, В УМОВАХ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

Сьогодні в Україні незаконні порубки та пов'язана з ними торгівля нелегальною здобутою деревиною становлять значну загрозу лісовому фонду, завдають непоправної шкоди довкіллю та біорізноманіттю безцінної флори та фауни нашої держави, спричиняють значні матеріальні та соціальні збитки.

Загальна площа лісового фонду нашої держави України становить 86 525 га, і, безперечно, необхідним є належне правове регулювання відповідних суспільних правовідносин та посилення нагляду держави за використанням лісових природних ресурсів.

Ліси є національним багатством України. З огляду на їх призначення та місцерозташування вони виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах. Усі ліси на території України, незалежно від того, на землях яких категорій за основним цільовим призначенням вони зростають, та незалежно від права власності на них, становлять лісовий фонд України і перебувають під охороною держави¹.

¹ Лісовий кодекс України: Закон України від 21.01.1994 р. № 3852-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12> (дата звернення: 23.08.2019).

Важливим елементом правового регулювання використання і охорони лісового фонду України є забезпечення раціонального використання таких ресурсів, встановлення імперативних, чітких та дієвих норм кримінальної відповідальності за незаконну порубку дерев чи інших лісових насаджень, які, своєю чергою, забезпечать належну реалізацію правоохоронними органами їх службових обов'язків².

Усі ліси на території України, незалежно від того, на землях яких категорій за основним цільовим призначенням вони зростають, та незалежно від права власності на них, становлять лісовий фонд України і перебувають під охороною держави

Зі свого боку, прокуратура України відіграє важливу роль у протидії правопорушенням у сфері охорони та використання лісового фонду.

Як свідчить досвід прокурорів на цьому напрямі діяльності, під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконною порубкою деревини, можуть

виникнути деякі проблемні питання, що зумовлені передусім відсутністю методики розслідувань цієї категорії злочинів і судової практики, а також недосконалістю законодавства України.

Зважаючи на таке, метою цієї статті є створення комплексу правових методів для організації проведення першочергових слідчих дій процесуальними керівниками у кримінальних провадженнях, пов'язаних із незаконною порубкою лісу.

У Кримінальному кодексі України (КК України), ухваленому 5 квітня 2001 року, диспозицію ст. 246 викладено таким чином: «Незаконна порубка дерев і чагарників у лісах, захисних та інших лісових насадженнях, що заподіяло істотну шкоду, а також вчинення таких дій у заповідниках або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, або в інших особливо охоронюваних лісах...»³

Під час процесуального керівництва досудовим розслідуванням кримінальних проваджень, пов'язаних із незаконною порубкою лісу, постає низка питань.

Зокрема, законодавець у диспозиції відповідної статті не деталізує, що являє собою «істотна шкода», за якими критеріями вона визначається, в чому полягає шкода – чи то у заподіянні матеріальних збитків державі, розмір яких на період дії цієї редакції ст. 246 КК України не визначено, чи то у створенні загрози для довкілля або заподіянні прямої шкоди довкіллю.

² Кримінальний кодекс України: наук.-практ. коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Ін Юре, 2003. 1196 с.

³ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 23.08.2019).

З огляду на викладене перед процесуальним керівником у кримінальному провадженні постають складні питання щодо кваліфікації дій правопорушника та заподіяння його незаконними діями істотної шкоди для довкілля, а також наявності в таких діях складу кримінального правопорушення, передбаченого у ст. 246 КК України.

Вказана прогалина у законодавстві, яка існувала понад 18 років – до внесення 1 січня 2019 року змін у ст. 246 КК України та роз'яснення у примітці відповідної статті поняття істотної шкоди, забезпечувала зручні лазівки для правопорушників, так званих чорних лісорубів, які, завдаючи мільйонні збитки державі, незаконно збагачувались на природних ресурсах України, натомість представникам органів державної влади та місцевого самоврядування, правоохоронних органів створювала суттєві перешкоди у протидії злочинності у вказаній сфері.

Доволі поверхневою була спроба вирішити питання про істотну шкоду, заподіяну незаконною порубкою деревини, у постанові Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 року № 17. Зокрема, у пункті 9 зазначалося, що для застосування ст. 246 КК України шкода визнається істотною, коли: були знищені певні види дерев у тій чи іншій місцевості, погіршилися породний склад, якість, захисні, водоохоронні й інші екологічні властивості лісу, виникли труднощі у відтворенні заліснення в певній місцевості, знизилась якість атмосферного повітря, змінився ландшафт місцевості тощо⁴.

Однак, здійснюючи досудове розслідування вказаної категорії кримінальних проваджень, дуже складно встановити, зафіксувати та потім під час судового розгляду довести принаймні одну із перелічених обставин.

Важливою проблемою є наявність дублюючих нормативних приписів. Йдеться про кримінально карані та адміністративно карані діяння, пов'язані з незаконною порубкою лісу. Аналіз чинного законодавства про адміністративні правопорушення дає можливість стверджувати, що наразі існує кілька складів

Прогалина у законодавстві, яка існувала до внесення 1 січня 2019 року змін у ст. 246 КК України та роз'яснення у примітці відповідної статті поняття істотної шкоди, забезпечувала зручні лазівки для правопорушників, які, завдаючи мільйонні збитки державі, незаконно збагачувались на природних ресурсах України, натомість представникам органів державної влади та місцевого самоврядування, правоохоронних органів створювала суттєві перешкоди у протидії злочинності у вказаній сфері

⁴ Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля: постанова Пленуму Верховного Суду України від 10.12.2004 р. № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017700-04> (дата звернення: 23.08.2019).

адміністративних правопорушень, які є близькими до незаконної порубки дерев⁵.

Найбільше труднощів пов'язано зі ст. 65 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), у диспозиції якої зазначено: «Незаконна порубка і пошкодження дерев або чагарників; перевезення, зберігання незаконно зрубаних дерев або чагарників;

знищення або пошкодження лісових культур, сіянців або саджанців у лісових розсадниках і на плантаціях, а також молодняка природного походження і самосіву на площах, призначених під лісовідновлення...»⁶

Диспозиції ст. 246 КК України та ст. 65 КУпАП доволі схожі, тому слідчому та прокурору на початковому етапі досудового розслідування доводиться вирішувати питання про розмежування кримінально караного діяння та адміністративного делікту. Таким чином, між указаними статтям Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення в розглядуваній частині є колізія, отож постає питання її усунення⁷.

Крім того, у пункті 9 постанови Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 року № 17 зазначено: «...якщо внаслідок незаконної порубки дерев, чагарників у лісах, захисних та інших лісових насадженнях істотна шкода не настала, винна особа за наявності до того підстав несе відповідальність за статтями 64–67 Кодексу України про адміністративні правопорушення»⁸.

Як правило, під час досудового розслідування кримінальних правопорушень указаної категорії, а також судового засідання – у разі вирішення питання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, в тому числі арешту транспортних засобів, на яких незаконно транспортувалася незаконно здобута деревина, сторона захисту наполягає на тому, що стороною обвинувачення не надано жодного доказу про те, що в діях їхніх підзахисних наявний саме склад кримінального правопорушення, а не адміністративного.

⁵ Сторчоус О.В. Кримінальна відповідальність за самовільні порубки лісу: навч. посіб. Київ: ВАІТЕ, 2012. 116 с.

⁶ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 23.08.2019); Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 80731-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 23.08.2019).

⁷ Там само.

⁸ Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля: постановою Пленуму Верховного Суду України від 10.12.2004 р. № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017700-04> (дата звернення: 23.08.2019).

Зазвичай суд через колізію норм КК України та КУпАП та відсутність чітких критеріїв для визначення розміру істотної шкоди приймає рішення не на користь сторони обвинувачення, що призводить до втрати слідів кримінального правопорушення та й взагалі ставить під сумнів перспективу всього кримінального провадження.

Хоча наведені норми закону про кримінальну відповідальність діяли тривалий час, врешті у державі було вжито заходів, спрямованих на усунення зазначених прогалин у ст. 246 КК України.

Зокрема, законодавець 10 січня 2019 року вніс зміни у ст. 246 «Незаконна порубка дерев або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу» КК України, а саме – у диспозиції цієї статті надав роз'яснення поняття істотної шкоди.

Так, згідно з приміткою 1 цієї статті істотною шкодою вважалася шкода, яка у дві тисячі разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян, або інша істотна шкода, завдана навколишньому природному середовищу в частині забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів⁹.

Аналізуючи вказані зміни до Кримінального кодексу України, які діяли до 19 травня 2019 року, робимо висновок, що склад кримінального правопорушення, передбаченого у ст. 246 КК України, в діях правопорушника буде лише у разі завдання ним збитків на суму понад 1 921 000 грн або спричинення іншої істотної шкоди, завданої навколишньому природному середовищу в частині забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів.

Зважаючи на інформацію одного із постійних лісокористувачів у Прилуцькому районі Чернігівської області, у місцевій прокуратурі встановили, що за приблизними підрахунками для заподіяння збитків на суму 1 921 000 грн та, відповідно, настання кримінальної відповідальності необхідно незаконно зрубати приблизно 300 дерев, середній діаметр яких становить 30–60 см.

Наприкінці листопада 2018 року проблема кваліфікації кримінального правопорушення, передбаченого у ст. 246 КК України, та розмежування кримінальної й адміністративної відповідальності з урахуванням законодавчих змін ста-

Відповідно до змін, які було внесено у ст. 246 КК України 10 січня 2019 року, склад кримінального правопорушення в діях правопорушника передбачався лише у разі завдання ним збитків на суму понад 1 921 000 грн або спричинення іншої істотної шкоди, завданої навколишньому природному середовищу в частині забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів

⁹ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 23.08.2019).

ла нагальною для працівників Прилуцької місцевої прокуратури Чернігівської області. Проте механізм вирішення цієї проблеми ще не був сформований.

Чинне законодавство не повною мірою відповідає сучасним суспільним запитам у сфері дотримання природоохоронних норм та здійснення розрахунку збитків державі, завданих незаконною порубкою дерев, призводить до виникнення бюрократичних відносин між органами державної влади, значно впливає на повноту та строки проведення досудового розслідування

Так, 28 листопада 2018 року спільною міжвідомчою групою, створеною на підставі наказу керівника Прилуцької місцевої прокуратури № 4 від 12 березня 2018 року, завданням якої є виявлення фактів незаконного транспортування лісопродукції, незаконних порубок та діяльності нелегальних деревообробних підприємств, виявлено групу осіб, які за попередньою змовою тривалий час здійснювали незаконну вирубку дерев породи «дуб» на території Прилуцького району Чернігівської області. Відомості про цей

факт внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого у ч. 2 ст. 246 КК України.

Початковим етапом досудового розслідування кримінального провадження став огляд місця незаконної порубки деревини, розташованого у ползахисній смузі неподалік одного із сіл Прилуцького району, у важкодоступному безлюдному місці.

На початковому етапі досудового розслідування постала проблема із залученням територіального органу Державної екологічної інспекції (Держекоінспекції) у Чернігівській області. Зокрема, процесуальний керівник у кримінальному провадженні відповідно до ст.ст. 36, 93 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) на адресу Державної екологічної інспекції у Чернігівській області направив лист, де вказано на необхідність проведення відповідної перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства та здійснення розрахунку завданих збитків державі, заподіяних незаконною порубкою. Проте Держекоінспекція, посилаючись на положення про Державну екологічну інспекцію у Чернігівській області та вимоги ст. 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», повідомила, що залучення спеціалістів Інспекції до перевірки фактів правопорушення на підставі листів правоохоронних органів фактично є позаплановою перевіркою, тому дії працівників Інспекції в таких випадках виходять за межі повноважень державного нагляду (контролю).

Аналіз відповіді, наданої Держекоінспекцією, дає підстави зробити висновок, що під час проведення досудового розслідування єдиною можливістю

залучити контролюючий орган держави до виконання покладених на нього завдань та встановити факт незаконної порубки, зафіксувати породу та діаметр незаконно зрубаних дерев, розрахувати завдані збитки державі є надання дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у відповідній сфері.

На жаль, чинне законодавче положення не повною мірою відповідає сучасним суспільним запитам у вказаній сфері, призводить до виникнення бюрократичних відносин між органами державної влади, значно впливає на повноту та строки проведення досудового розслідування.

Разом з тим Прилуцькій місцевій прокуратурі попри тривале листування із Державною екологічною інспекцією все-таки вдалось знайти ефективний та законний спосіб залучення контролюючого органу для проведення позапланової перевірки: відповідно до вимог ст.ст. 36, 71, 93 КПК України, з метою фіксації обставин кримінального правопорушення та розрахунку суми завданих збитків державі, процесуальний керівник залучив як спеціаліста інспектора територіального відділу Держекоінспекції, з участю якого на місці незаконної порубки проведено повторний огляд місця події.

Прилуцькій місцевій прокуратурі вдалось знайти ефективний та законний спосіб залучення контролюючого органу для проведення позапланової перевірки: відповідно до вимог ст.ст. 36, 71, 93 КПК України, з метою фіксації обставин кримінального правопорушення та розрахунку суми завданих збитків державі, процесуальний керівник залучив як спеціаліста інспектора територіального відділу Держекоінспекції, з участю якого на місці незаконної порубки проведено повторний огляд місця події

Внаслідок цього виявлено 37 пнів незаконно зрубаних дерев породи «дуб» діаметром від 30 до 70 см та надалі розраховано суму завданих збитків державі, яка перевищила 200 тис. гривень.

Так, за результатами проведення судової інженерно-екологічної експертизи в квітні 2019 року отримано висновок експерта, яким встановлено наявність істотної шкоди для довкілля, визначено критерії такої шкоди та підтверджено розмір матеріальних збитків.

Згідно з висновком за результатами проведення судової інженерно-екологічної експертизи від 5 квітня 2019 року № 1669/19-48 своїми незаконними діями зловмисники заподіяли істотну шкоду навколишньому природному середовищу в частині забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів, оскільки погіршилися захисні властивості полезахисних насаджень, їх якість та породний склад, виникла загроза вітрової ерозії ґрунту, а розмір матеріальної шкоди, завданої незакон-

ною порубкою дерев, обчисленої відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 липня 2008 року № 665 «Про затвердження такси для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної лісу», становить понад 200 тис. гривень.

Завдяки кваліфікованому процесуальному керівництву досудовим розслідуванням, особистому проведенню слідчих дій працівниками Прилуцької місцевої прокуратури, в травні 2019 року мешканцям Прилуцького району повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого у ч. 2 ст. 246 КК України, тобто у вчиненні незаконної порубки дерев захисних та інших лісових насаджень, що заподіяла істотну шкоду, за попередньою змовою групою осіб.

З метою збирання та перевірки вже існуючих доказів у вказаному кримінальному провадженні проведено низку слідчих дій, зокрема допитано більше ніж 15 свідків кримінального правопорушення, проведено одночасні допити, слідчі експерименти на місцях незаконної порубки із обов'язковим застосуванням засобів відеофіксації, які забезпечили детальне з'ясування обставин вчинення кримінального правопорушення, його організатора та виконавця, корисливі мотиви його вчинення.

Під час проведення досудового розслідування один із правопорушників беззастережно визнав вину в інкримінованому йому кримінальному правопорушенні та дав викривальні показання щодо причетності до вчинення незаконної порубки дерев іншої особи, яка організувала вчинення злочину, в результаті чого відповідно до вимог ч. 8 ст. 469 КПК України між ним та прокурором у кримінальному провадженні укладено угоду про визнання винуватості, яка разом із обвинувальним актом направлена на розгляд Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області та на підставі вирoku від 23 липня 2019 року затверджена. Правопорушнику призначене покарання у виді штрафу.

Внаслідок здійснення клопіткої роботи 30 липня 2019 року Прилуцька місцева прокуратура направила обвинувальний акт до Прилуцького міськрайонного суду стосовно організатора вчинення відповідного кримінального правопорушення, неодноразово судимого за вчинення аналогічних злочинів.

У межах відповідного кримінального провадження згідно з ухвалою слідчого судді за клопотанням прокурора накладено арешт на знаряддя вчинення кримінального правопорушення: дві вантажівки, які зловмисники використовували для перевезення лісопродукції та її подальшого збуту; один легковий автомобіль, на якому група осіб добиралася до місць вчинення злочину; бензопили. Також вилучено та арештовано близько 15 куб. м деревини породи «дуб».

Не залишено поза увагою Прилуцької місцевої прокуратури питання відшкодування завданих правопорушниками збитків державі.

Відповідно до ст.ст. 127, 128 КПК України прокурор разом із обвинувальним актом направив до суду цивільний позов, у якому позивачем виступила Мало-дівицька селищна рада, про відшкодування правопорушниками завданої кримінальним правопорушенням шкоди в розмірі понад 200 тис. гривень.

Підсумовуючи викладене, вважаємо за необхідне зазначити, що у Прилуцькій місцевій прокуратурі детально вивчено окреслену проблему в законодавстві та розроблено чіткий і ефективний алгоритм процесуальних дій, виконання яких під час організації досудового розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень сприятиме швидкому і всебічному досудовому розслідуванню та направленню відповідного обвинувального акта до суду.

Зокрема, на практиці постає питання про те, чи належить відповідна полезахисна смуга, в якій вчинено незаконну порубку деревини, до земель лісового фонду, оскільки згідно з інформацією органів виконавчої влади та місцевого самоврядування вказані полезахисні смуги не віднесені до цієї категорії земель.

Для розв'язання цієї проблеми необхідно звернутися до таких норм законодавства.

У статті 4 Лісового кодексу України (ЛК України) передбачено, що до лісового фонду України належать лісові ділянки, в тому числі захисні насадження лінійного типу, площею не менше 0,1 гектара¹⁰.

Відповідно до ст. 39 ЛК України ліси України за екологічним і соціально-економічним значенням та залежно від основних виконуваних ними функцій поділяються на такі категорії: захисні ліси (виконують переважно водоохоронні, ґрунтозахисні та інші захисні функції); рекреаційно-оздоровчі ліси; ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення; експлуатаційні ліси¹¹.

Відповідно до пункту 22 розділу Б «Ліси, що переважно виконують захисні функції» постанови Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 557 до полезахисних лісових смуг належать штучно створені насадження лінійного типу для захисту сільськогосподарських угідь¹².

У Прилуцькій місцевій прокуратурі детально вивчено окреслену проблему в законодавстві та розроблено чіткий і ефективний алгоритм процесуальних дій, виконання яких під час організації досудового розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень сприятиме швидкому і всебічному досудовому розслідуванню та направленню відповідного обвинувального акта до суду

¹⁰ Лісовий кодекс України: Закон України від 21.01.1994 р. № 3852-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12> (дата звернення: 23.08.2019).

¹¹ Там само.

¹² Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 23.08.2019).

Процесуальному керівнику на початковому етапі досудового розслідування доцільно забезпечити проведення радіорозвідки на місці вчинення кримінального правопорушення, встановлення абонентів стільникового зв'язку, які в момент вчинення злочину перебували у відповідному місці, звернення до суду із клопотанням про тимчасовий доступ до речей та документів (інформації абонентів стільникового зв'язку), на підставі якої відповідно до ст. 41 КПК України надається доручення до управління оперативно-технічних засобів того чи іншого підрозділу Національної поліції України, за результатами виконання якого можна отримати додаткові докази причетності певної особи до вчинення відповідного кримінального правопорушення¹³.

Процесуальному керівнику на початковому етапі досудового розслідування доцільно забезпечити проведення радіорозвідки на місці вчинення кримінального правопорушення та встановлення абонентів стільникового зв'язку, які в момент вчинення злочину перебували у відповідному місці, звернувшись до суду з клопотанням, а також оперативно встановити автомобілі, які використовувались для перевезення лісопродукції та особистого переміщення

Варто зазначити, що вчинення кримінальних правопорушень такої категорії без використання транспортних засобів не можливе.

Тому процесуальному керівнику у кримінальному провадженні необхідно оперативно встановити автомобілі, які використовувались як знаряддя вчинення кримінального правопорушення для перевезення лісопродукції, а також транспортні засоби, на яких зловмисники приїжджали на місце вчинення кримінальних правопорушень, на яких привозили інших членів співучасників, а також яки-

ми перевозили знаряддя вчинення кримінального правопорушення, бензопили та сокири, та у разі наявності достатніх доказів вирішити питання про звернення до суду із клопотанням про накладення арешту на таке майно. Під час огляду місця вчинення незаконної порубки необхідно зафіксувати сліди автомобіля для подальшої його ідентифікації.

Наступним важливим етапом досудового розслідування є призначення судової інженерно-екологічної експертизи з метою встановлення істотної шкоди для довкілля та визначення розміру матеріальних збитків, заподіяних незаконною порубкою.

Провідними спеціалістами з проведення такого виду експертизи в Україні є експерти Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, котрі професійно та оперативно здійснюють ці дослідження.

¹³ Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 23.08.2019).

При цьому процесуальному керівнику слід обов'язково передбачити поставлення експерту таких питань:

1. Чи підтверджується розмір матеріальної шкоди, завданої незаконною порубкою деревини в полезахисній смузі, постановою Кабінету Міністрів України від 23 липня 2008 року № 665 «Про затвердження такси для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної лісу»?

2. Чи завдано незаконною порубкою деревини в полезахисній смузі істотну шкоду?

3. за якими критеріями та ознаками визначено істотну шкоду?

Для проведення швидкої, об'єктивної та результативної експертизи на адресу експертної установи необхідно направити матеріали кримінального провадження, в тому числі протоколи огляду місця порубки із детальними знімками такого місця, пеньків дерев, акт рейдової перевірки Держекоінспекції, перелікову відомість, розрахунок розміру завданих збитків, інформацію Держекоінспекції про те, чи належать зрубані дерева до цінних порід дерев, та інші докази.

Важливим етапом досудового розслідування є призначення судової інженерно-екологічної експертизи з метою встановлення істотної шкоди для довкілля та визначення розміру матеріальних збитків, заподіяних незаконною порубкою

Кримінальні правопорушення вказаної категорії, як правило, вчиняються в умовах неочевидності, в нічний час доби, у безлюдних місцях, що негативно позначається на збиранні доказової бази. З огляду на таке процесуальному керівнику необхідно забезпечити встановлення ймовірних свідків кримінального правопорушення, в тому числі місцевих мешканців, які проживають неподалік від місця незаконної порубки, представників органів місцевого самоврядування, перевірити власників деревообробних підприємств на причетність до скуповування незаконно здобутої деревини в межах відповідного району, опрацювати відомості із засобів масової інформації, в тому числі інтернет-публікацій про продаж деревини, зіставити інформацію державних та комунальних лісгосподарських підприємств про продаж суб'єктам господарювання лісопродукції, перевірити на причетність до вчиненого злочину осіб, раніше судимих за вчинення аналогічних кримінальних правопорушень, перевірити автоперевізників, які здійснюють господарську діяльність із транспортування деревини.

Лише своєчасне та комплексне проведення слідчих дій дасть можливість зібрати інформацію про осіб, ймовірно причетних до вчинення злочину, та місце зберігання відповідної деревини.

Прокурору у кримінальному провадженні у разі здійснення незаконної порубки в полезахисних смугах, розташованих в адміністративних межах територіальних громад, вирішуючи питання про підготовку позовної заяви, необхідно врахувати низку законодавчих положень, у тому числі вимоги ст.ст. 131-1,

142, 145 Конституції України, ст.ст. 30, 60 Закону України «Про місцеве самоврядування України», ст.ст. 1, 5 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», ст.ст. 1166, 1190 Цивільного кодексу України.

Наразі зазначена законодавча проблема визначення істотної шкоди у злочинах вказаної категорії вирішена законодавцем 19 травня 2019 року шляхом внесення змін у примітку ст. 246 Кримінального кодексу України, згідно з якою істотною шкодою вважається така шкода, яка у двадцять і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян (що становить 19 210 грн), або інша істотна шкода, завдана навколишньому природному середовищу в частині забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів

Наразі проблема визначення істотної шкоди у злочинах про незаконні порубки вирішена законодавцем 19 травня 2019 року шляхом внесення змін у примітку ст. 246 КК України, згідно з якою істотною шкодою вважається така шкода, яка у двадцять і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян (що становить 19 210 грн), або інша істотна шкода, завдана навколишньому природному середовищу в частині забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів

■ НОВІ ВИДАННЯ

Застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб: матеріали міжнародного круглого столу. Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 94 с.
ISBN 978-617-7500-97-0

У збірнику вміщено виступи і тези учасників міжнародного круглого столу «Застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб», співorganizаторами якого виступили Генеральна прокуратура України, Національна академія прокуратури України та Національна школа суддів України.

Захід організовано з метою обговорення науковою спільнотою, експертами, суддями, представниками правоохоронних органів України та зарубіжних країн, іншими заінтересованими особами положень законодавства, у яких передбачено підстави для застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, процесуальних особливостей застосування цих заходів, національної практики застосування інституту квазікримінальної відповідальності юридичних осіб та міжнародного досвіду у застосуванні заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

За результатами проведення міжнародного круглого столу учасниками напрацьовано обґрунтовані пропозиції стосовно внесення відповідних змін до законодавства України для удосконалення інституту заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

НА ЗАКАРПАТТІ ПРОКУРАТУРА ВІДНОВИЛА ПРАВО ДЕРЖАВИ НА ПОНАД 7,3 ГЕКТАРА ЛІСУ ВАРТІСТЮ МАЙЖЕ 8 МІЛЬЙОНІВ ГРИВЕНЬ

Сьогодні дедалі більшої актуальності набувають проблеми правового регулювання земельних відносин. Зокрема, посилюється суспільний інтерес до питань правомірності набуття права власності на землю, вжиття заходів щодо попередження будь-яких корупційних проявів у сфері земельних відносин, які сприяють незаконному відчуженню земель державної та комунальної власності.

Нерідко, ігноруючи вимоги чинного законодавства у галузі земельних відносин, органи місцевого самоврядування з перевищенням своїх повноважень видають незаконні рішення, якими відчужуються земельні ділянки державної та комунальної власності на користь третіх осіб.

Ліс, як і інші природні ресурси України (земля, її надра, водні ресурси, атмосферне повітря), є національним надбанням, що відповідно до ст. 13 Конституції України є об'єктом права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією.

У Конституції України проголошено, що земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави.

Враховуючи те, що Закарпаття є найбільшим лісовим регіоном в Україні (площа лісових насаджень становить понад 600 тис. га, і це близько половини всієї території області), органи прокуратури Закарпатської області особливо увагу приділяють питанням законності розпоряджання землями лісового фонду та вжиттю заходів, спрямованих на попередження їх незаконному заволодінню.

З метою встановлення наявності підстав для представництва інтересів держави в суді у прокуратурі області організовано вивчення стану дотримання вимог законодавства під час розпоряджання органами державної виконавчої влади землями державної власності.

У статті 19 Земельного кодексу України визначено, що землі України за основним цільовим призначенням поділяються на певні категорії. Відповідно, виділяються і землі лісгосподарського призначення, на які поширюється

З метою встановлення наявності підстав для представництва інтересів держави в суді у прокуратурі Закарпатської області організовано вивчення стану дотримання вимог законодавства під час розпоряджання органами державної виконавчої влади землями державної власності

особливий режим щодо використання, надання в користування та передачі у власність.

Насамперед основною характерною ознакою земель указаної категорії є їх призначення для ведення лісового господарства. Також слід зазначити про нерозривний зв'язок використання цих земель із лісокористуванням.

Зокрема, у чинному законодавстві встановлено заборону передачі земель лісогосподарського призначення під особисте селянське господарство та індивідуальне дачне будівництво. При цьому зміна цільового призначення таких земель можлива лише за рішенням або згодою Кабінету Міністрів України.

Згідно з чинним законодавством на землі лісогосподарського призначення поширюється особливий режим щодо використання, надання в користування та передачі у власність. Зокрема, встановлено заборону передачі земель лісогосподарського призначення під особисте селянське господарство та індивідуальне дачне будівництво, при цьому зміна цільового призначення таких земель можлива лише за рішенням або згодою Кабінету Міністрів України

Утім унаслідок вивчення прокурорами питання дотримання вимог законодавства у сфері земельних відносин встановлено непоодинокі випадки незаконного надання у власність громадянам земель лісогосподарського призначення на території Косонської сільської ради Берегівського району Закарпатської області. Водночас неприпустимою є наявність таких фактів у правовому полі.

Так, незважаючи на чітку законодавчу заборону, впродовж

2012–2014 років розпорядженнями Берегівської райдержадміністрації та наказами Головного управління Держземагентства в Закарпатській області (у 2015 році постановою Кабінету Міністрів України територіальні органи Держземагентства реорганізовано шляхом їх приєднання до відповідних територіальних органів Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру, – ред.) затверджено проекти землеустроїв щодо відведення земельних ділянок та передано у власність низці громадян для ведення особистого селянського господарства та індивідуального дачного будівництва 8,852 га земель лісогосподарського призначення загальною вартістю понад 9 млн грн, які розташовані на території Косонської сільської ради Берегівського району.

Зокрема, з'ясовано, що вказані земельні ділянки накладаються на землі лісогосподарського призначення філії «Берегівське лісове агропромислове господарство» державного підприємства «Закарпатське обласне управління лісогосподарських агропромислових господарств», які на момент видачі рішень перебували в постійному користуванні цього державного підприємства.

Під час вивчення розпоряджень Берегівської райдержадміністрації та наказів Головного управління Держземагентства в Закарпатській області на пред-

мет законності їх прийняття встановлено, що акти прийняті всупереч вимогам чинного законодавства України. Так, органи виконавчої влади рішення щодо зміни цільового призначення земельних ділянок не приймали, відповідна проектно-технічна документація не розроблялась. Крім того, земельні ділянки з постійного користування державного підприємства «Закарпатське обласне управління лісогосподарських агропромислових господарств» не вилучались, жодних погоджень на їх вилучення державним підприємством не надавалось.

Реагуючи на виявлені порушення, прокуратура області подала 15 позовних заяв, пред'явлених в інтересах держави в особі Кабінету Міністрів України до Берегівської райдержадміністрації, Головного управління Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру в Закарпатській області, фізичних осіб про визнання недійсними розпоряджень та наказів, а також витребування з чужого незаконного володіння земельних ділянок лісогосподарського призначення загальною площею 8,852 га вартістю понад 9 млн грн на користь держави в особі Кабінету Міністрів України.

Завдяки належному обґрунтуванню позовних вимог та принциповій позиції прокуратури Закарпатської області рішеннями суду першої інстанції вказані позови задоволено.

Зокрема, суд дійшов висновку, що земельні ділянки були незаконно та безоплатно передані у приватну власність громадянам, без їх вилучення та зміни цільового призначення, а також з перевищенням повноважень органів місцевого самоврядування.

Не погоджуючись із судовими рішеннями, відповідачі у справах подали апеляційні скарги стосовно скасування таких рішень.

На сьогодні набули законної сили 12 рішень суду у вказаних справах за позовами прокуратури Закарпатської області щодо повернення у розпорядження держави земель лісового фонду загальною площею 7,332 га, вартість яких становить майже 8 млн грн. Стосовно решти – триває судовий розгляд в апеляційній інстанції.

Таким чином, саме завдяки ефективному застосуванню прокуратурою Закарпатської області представницьких повноважень відновлено право держави на землі лісів.

Прокурорами у Закарпатській області встановлено порушення органами виконавчої влади земельного законодавства, а саме: відсутність рішень щодо зміни цільового призначення земельних ділянок та розробленої відповідної проектно-технічної документації, що стало підставою подання до суду 15 позовних заяв у інтересах держави

*Інформацію підготовлено
пресслужбою Прокуратури Закарпатської області*

■ НОВІ ВИДАННЯ

Провокація вчинення злочину: практика Європейського суду з прав людини та національних судів: наук.-практ. посіб. / кол. авт.
Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 118 с.
ISBN 978-617-7500-93-2

У науково-практичному посібнику викладено ключові підходи до розуміння провокації злочину, що використовуються у практиці Європейського суду з прав людини, та приклади їх імплементації у рішеннях національних судів. Окремо висвітлено правові наслідки застосування правоохоронцями провокаційних дій, найважливішими з яких є визнання зібраних у кримінальному провадженні доказів недопустимими та кримінальна відповідальність за провокацію злочину.

У виданні також проаналізовано співвідношення провокації злочину та таємної перевірки доброчесності прокурорів, зроблено висновок про істотну різницю між цими правовими явищами.

Науково-практичний посібник буде корисним для студентів, аспірантів, викладачів закладів вищої освіти, науковців, працівників прокуратури й інших правоохоронних органів.

Детальніше зі змістом видання можна ознайомитись за посиланням:
http://napu.com.ua/book/VERSTKA_provokacia-site.pdf

Електронне кримінальне провадження: матеріали круглого столу. Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 56 с.
ISBN 978-617-7500-99-4

У збірнику матеріалів круглого столу «Електронне кримінальне провадження», організатор якого – Національна академія прокуратури України, вміщено виступи та тези доповідей його учасників.

У заході взяли участь представники Консультативної місії Європейського Союзу в Україні, Генеральної прокуратури України, Державного бюро розслідувань, регіональних і місцевих прокуратур, викладачі й науковці закладів вищої освіти України, експерти.

Захід організовано з метою об'єднання зусиль науковців і практичних працівників для розв'язання проблем запровадження електронного кримінального провадження в Україні, а також вироблення рекомендацій щодо удосконалення національного законодавства.

Детальніше зі змістом видання можна ознайомитись за посиланням:
http://napu.com.ua/materialy/elektronne_kriminalne_provadjenia.pdf

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИМ ФОРМАМ ЗЛОЧИННОСТІ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ

Одним із пріоритетних напрямів роботи прокуратури Чернігівської області є протидія організованим формам злочинності. Для цього необхідно спрямувати зусилля правоохоронців на викриття злочинів, вчинених у складі організованих злочинних груп та злочинних організацій з корумпованими зв'язками, пов'язаних з бандитизмом, розбійними нападами, грабежами, незаконним обігом зброї та наркотичних засобів, у лісовій сфері, інших тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень.

Упродовж трьох років поспіль керівництвом регіональної прокуратури вжито системних організаційних заходів для ефективної взаємодії правоохоронних органів на цьому напрямі діяльності.

Зокрема, проблемні питання співпраці правоохоронців області та стан окресленої наглядової діяльності були предметом координаційних, інших спільних та оперативних нарад.

Так, на восьми координаційних нарадах керівників правоохоронних органів регіону обговорено шляхи покращення взаємодії уповноважених підрозділів з протидії організованій злочинності, на підставі чого розроблено та прийнято рішення про проведення низки системних узгоджених заходів для профілактики і протидії цьому виду злочинності.

Ще на п'яти спільних нарадах керівників правоохоронних органів регіонального рівня та двох розширених оперативних нарадах за їх участі розглянуто питання протидії окремим видам зазначених злочинів, а також співпраці правоохоронців у боротьбі з ними.

Особливу увагу приділено протидії організованій злочинності з корумпованими зв'язками. На порядок денний спільної наради керівників правоохоронних органів області 16 серпня 2019 року винесено питання активізації діяльності правоохоронців на цьому напрямі. Рішенням наради визначено узгоджені заходи, які необхідно виконати відповідним підрозділам.

Указані питання не залишилися поза увагою і жодної із шести підсумкових нарад за результатами роботи за рік та півріччя.

Одним із численних рішень оперативних нарад у прокурора області передбачено запровадження системного моніторингу даних Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо наявності у провадженні територіальних підрозділів органів досудового розслідування регіону кримінальних проваджень про багатоепізодні злочини, вчинені трьома і більше фігурантами, а також про кримінальні правопорушення зі збитками понад 1 млн грн, корупційні злочини, у тому числі із значною сумою неправомірної вигоди. У зв'язку з цим відділ нагляду за додержанням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою

злочинністю, забезпечує опрацювання отриманої інформації для встановлення організованих форм співучасті.

На проведення зазначеної роботи за ініціативою керівництва прокуратури області неодноразово орієнтовано і керівників місцевих прокуратур.

З метою удосконалення взаємодії та активізації роботи у сфері протидії організованих злочинності в регіоні створено міжвідомчу робочу групу, до складу якої включено працівників прокуратури та інших правоохоронних органів області, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю. З огляду на кадрові зміни склад робочої групи систематично оновлюється.

На вказану робочу групу покладено аналіз ефективності вжитих заходів щодо боротьби з організованою злочинністю, внесення пропозицій з удосконалення діяльності та відомчий контроль на цьому напрямі, активізація оперативно-розшукової діяльності, супроводження судового розгляду кримінальних проваджень (справ) цієї категорії з метою забезпечення належної якості підтримання обвинувачення в судах, зменшення їх залишку та дотримання розумних строків судового розгляду.

Крім того, в Чернігівській області створені та діють міжвідомчі робочі групи щодо попередження, виявлення, припинення та розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень. Зокрема, щодо злочинів, пов'язаних з

З метою встановлення організованих форм співучасті працівники відділу нагляду за додержанням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю, опрацьовують інформацію, отриману внаслідок моніторингу даних Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо наявності у провадженні територіальних підрозділів органів досудового розслідування регіону кримінальних проваджень про багатоепізодні злочини, вчинені трьома і більше фігурантами, а також про кримінальні правопорушення зі збитками понад 1 млн грн, корупційні злочини, у тому числі із значною сумою неправомірної вигоди

незаконними порубками лісу, торгівлею людьми, використанням бюджетних коштів, а також тяжких і особливо тяжких корисливих та пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів злочинів. До їх складу включено також працівників відповідного структурного підрозділу прокуратури області.

З метою спрямування роботи правоохоронців регіону на виявлення організованих злочинних груп та злочинних організацій керівникам правоохоронних органів області направлено понад 20 листів про вжиття дієвих заходів щодо активізації оперативно-розшукової діяльності, виявлення, попередження та профілактики правопорушень, вчинених організованими групами, у тому числі на пріоритетних напрямках, прорахунків у протидії цьому виду злочинності, причин її низької ефективності.

Крім того, суттєві недоліки в організації роботи територіальних підрозділів, а також відсутність ефективного реагування на листи регіональної прокуратури обумовили необхідність звернення до уповноважених органів на

Для протидії організованій злочинності в Чернігівській області створено міжвідомчу робочу групу в складі працівників прокуратури та інших правоохоронних органів, на яку покладено аналіз ефективності вжитих заходів, внесення пропозицій з удосконалення діяльності та відомчий контроль на напрямі боротьби з організованою злочинністю, активізація оперативно-розшукової діяльності, супроводження судового розгляду кримінальних проваджень цієї категорії для забезпечення належної якості підтримання обвинувачення в судах, зменшення їх залишку та дотримання розумних строків судового розгляду

загальнодержавному рівні. Так, Голові Служби безпеки України у 2017 і 2019 роках та Голові Національної поліції України у 2018 і 2019 роках через Генеральну прокуратуру України надіслано листи про необхідність вжиття заходів до активізації роботи оперативних підрозділів цих служб.

За результатами розгляду листа щодо неефективної роботи Чернігівського управління внутрішньої безпеки Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України з виявлення та розкриття злочинів, у тому числі вчинених злочинними угрупованнями, вжито заходів реагування до керівного складу управління з подальшими кадровими змінами в ньому.

До того ж не залишено поза увагою керівництва проблемні питання прокурорської діяльності. Перед Генеральною прокуратурою України неодноразово ініціювався їх розгляд.

Так, у вересні 2017 року предметом відповідного листа стали суттєві проблеми з продовження строків тримання обвинувачених під вартою, передусім під час розгляду апеляційним судом подань місцевих судів про направлення кримінальних проваджень до іншого суду в порядку, передбаченому в ст. 34 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України). Запропоновано ініціювати перед Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ надання відповідного роз'яснення та внесення змін до КПК України.

Ще один лист спрямовано до Генеральної прокуратури України з метою вирішення проблем стосовно порушення розумних строків розгляду кримінальних проваджень у судах через недоліки в організації судового процесу.

У березні поточного року на адресу управління організаційного забезпечення Єдиного реєстру досудових розслідувань та інформаційно-аналітичної роботи Генеральної прокуратури України направлено лист, в якому пропону-

ється розглянути можливість ініціювання оптимізації роботи щодо протидії злочинним проявам, пов'язаним із зайняттям гральним бізнесом.

Враховуючи ці та інші заходи, на вказаному напрямі вдалося досягнути позитивних зрушень.

Завдяки належній наглядовій роботі прокуратури області упродовж трьох років виявлено 18 злочинних угруповань у складі 66 осіб, якими вчинено 93 такі правопорушення, як: бандитизм, торгівля людьми, незаконна порубка лісу, незаконний обіг наркотичних засобів, розбій, незаконний обіг зброї, незаконний збут підакцизних товарів, грабїж, крадіжка, зайняття гральним бізнесом.

З огляду на активну державну політику у сфері збереження лісів України особливу увагу приділено питанням виявлення та знешкодження злочинних груп, які здійснюють незаконні порубки лісу. В області викрито діяльність двох таких організованих груп.

Суттєві недоліки в організації роботи територіальних підрозділів правоохоронних органів та відсутність ефективного реагування на листи регіональної прокуратури обумовили необхідність звернення до очільників Служби безпеки України та Національної поліції України про необхідність вжиття заходів до активізації роботи оперативних підрозділів цих служб

Їх протиправними діями завдано істотну шкоду навколишньому природному середовищу та спричинено збитки інтересам держави на загальну суму майже 2 млн гривень.

Учасників організованої групи, викритої у 2017 році, засуджено до реальних мір покарання. Позовні вимоги прокурора на суму понад 650 тис. грн задоволено у повному обсязі.

Стосовно членів угруповання, викритого у 2019 році, якими скоєно 11 злочинів, пов'язаних з незаконною порубкою дерев дуба на території Городнянського, Ріпкинського, Чернігівського, Ніжинського та Борзнянського районів Чернігівської області, обвинувальний акт наразі розглядається в суді.

Забезпечено також послідовну та наступальну позицію в протидії бандитизму.

Як результат – п'ятий рік поспіль за процесуального керівництва прокуратури області правоохоронцями знешкоджуються банди.

Наприклад, у поточному році викрито банду, сформовану на етнічній основі.

Слідством встановлено, що троє жителів Харківської та Хмельницької областей, зокрема двоє ромської національності, об'єднавшись в єдине злочинне угруповання – банду, здійснили напад на жителів області з метою заволодіння їх майном та надалі підшукували можливі об'єкти для його передання у власність.

Щоб подолати опір потерпілих, використовували вогнепальну зброю, газовий балончик, сокиру, мотузки та скотч для зв'язування. Інформацію про місцезнаходження грошових коштів отримували шляхом нанесення побоїв потерпілим, погрожуючи вбивством.

Обвинувальний акт на цей час розглядається в суді.

Спільними зусиллями прокуратури області та поліції викрито організовану групу, яка займалася гральним бізнесом в одному з міст області.

Установлено, що з метою отримання незаконного прибутку п'ять осіб об'єдналися в злочинне угруповання та протягом майже трьох років здійснювали діяльність, пов'язану з організацією, проведенням та наданням можливості доступу до азартних ігор на комп'ютерних стимуляторах, облаштувавши дві гральні зали в одному з райцентрів області, незаконну діяльність в яких конспірували під господарську діяльність державної лотереї.

Під час досудового розслідування також установлено, що організатор злочинного угруповання з метою приховування джерела походження грошових коштів, одержаних від зайняття гральним бізнесом, систематично вчиняв фінансові операції, пов'язані із здійсненням платежів через банківські установи, і у такий спосіб їх легалізував.

Судовий розгляд обвинувального акта триває.

Упродовж 2016–2018 років завершено досудове розслідування у трьох кримінальних провадженнях стосовно членів організованих злочинних груп, які займалися незаконним виготовленням, придбанням, зберіганням з метою збуту, а також збутом наркотичних засобів і психотропних речовин.

Зокрема, за процесуального керівництва прокурорів відділу нагляду за додержанням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю, слідчий відділ прокуратури області розслідував кримінальне провадження за підозрою двох організаторів з числа колишніх працівників поліції, які, використовуючи корумповані зв'язки, створили та очолили організовану злочинну групу, до складу якої залучили ще трьох осіб, для збуту особливо небезпечних наркотичних засобів і психотропних речовин. Стосовно двох фігурантів справи судом ухвалено обвинувальні вироки. Кваліфікуючу ознаку – вчинення злочинів у складі організованої групи, підтверджено в обох, щодо ще одного – триває судовий розгляд. Два організатори злочинної групи, співучасть яких підтверджено вирокami судів, оголошені у міжнародний розшук. Наразі у зв'язку з ліквідацією слідчого відділу прокуратури області підслідність досудового розслідування кримінальних правопорушень, у вчиненні яких підозрюються правоохоронці, визначено за Територіальним управлінням Державного бюро розслідувань, розташованим у місті Києві.

Загалом протягом зазначеного періоду прокурори відділу до судів передали 28 обвинувальних актів.

Прокурорами відділу забезпечено підтримання обвинувачення у 27 кримінальних провадженнях, за результатами розгляду яких засуджено 43 особи.

Завдяки якісному процесуальному керівництву та підтриманню обвинувачення в суді третій рік поспіль не допущено фактів порушення конституційних прав громадян у зазначеній категорії проваджень.

При цьому працівники відділу постійно проводять інформаційно-аналітичну та методичну роботу з метою підвищення ефективності процесуального керівництва та досудового розслідування у кримінальних провадженнях цієї категорії, вивчають та узагальнюють судову практику, зокрема висновки Верховного Суду. За результатами цієї роботи виокремлюються спільні для правоохоронців проблемні питання.

Однією з таких проблем є тривалий розгляд проваджень вказаної категорії. За аналітичними висновками відділу, це певною мірою обумовлено неукomплектованістю судів області, з огляду на що під час направлення обвинувальних актів до суду за місцем вчинення злочинів неможливо утворити колегію суддів, а тому нерідко декілька разів визначається їх підсудність.

Також цей факт негативно впливає на явку в судові засідання потерпілих і свідків: вони вимушені з'являтися в суди, які часто територіально віддалені від їх місця проживання, оскільки розташовані в інших районах.

Однією з проблем у реалізації процесуального керівництва та досудового розслідування у кримінальних провадженнях, пов'язаних з організованою злочинністю, є тривалий розгляд цих проваджень, внаслідок якого помітно знижується рівень усвідомлення учасниками процесу суспільної небезпеки вчинених злочинів, справи втрачають свою актуальність, докази – вагомість, що в цілому не сприяє досягненню мети покарання

Крім того, причинами тривалого судового розгляду кримінальних проваджень про злочини, вчинені організованими групами, є: хвороби обвинувачених; заміна захисників та надання часу для ознайомлення з матеріалами провадження; значний обсяг матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій (аудіо-, відеоматеріалів), які підлягають дослідженню; задоволення відводів суддів та їх самовідводи тощо.

Рівень усвідомлення учасниками процесу суспільної небезпеки вчинених злочинів помітно знижується внаслідок тривалого судового розгляду, а справи з часом втрачають свою актуальність, докази – вагомість, що не сприяє досягненню мети покарання.

Надмірна тривалість кримінальних проваджень призводить також до надходження численних звернень до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) – як обвинувачених, так і потерпілих, за результатами розгляду яких

Суд констатує порушення Україною ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, що завдає шкоди іміджу нашої держави у міжнародних відносинах.

Завдяки якісному процесуальному керівництву та підтриманню обвинувачення в суді прокурорами в Чернігівській області третій рік поспіль не допущено фактів порушення конституційних прав громадян у зазначеній категорії проваджень

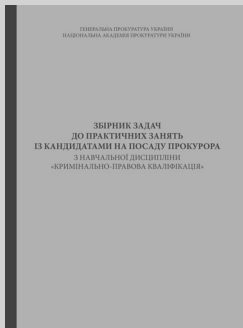
Адже, на думку ЄСПЛ, саме держава несе відповідальність за належну організацію судової системи, здатної забезпечити розгляд справ упродовж розумних строків.

Для вирішення цих проблем, зокрема забезпечення розумних строків судового розгляду, неодноразово направлялися листи голові Чернігівського апеляційного суду та головам районних судів, де кримінальні провадження розглядаються найбільш значний проміжок часу.

Таким чином, робота на зазначеному напрямі продовжується. Ефективність взаємодії правоохоронних органів області щодо протидії організованій злочинності й надалі контролюється керівництвом прокуратури області.

Інформацію підготовлено відділом нагляду за дотриманням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю, управління нагляду у кримінальному провадженні та координації правоохоронної діяльності Прокуратури Чернігівської області

■ НОВІ ВИДАННЯ

Збірник задач до практичних занять із кандидатами на посаду прокурора з навчальної дисципліни «Кримінально-правова кваліфікація» / Ю.А. Турлова та ін. Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 114 с.

ISBN 978-617-7500-95-6

Збірник задач підготовлено для кандидатів на посаду прокурора, які проходять спеціальну підготовку в Національній академії прокуратури України.

Видання сприятиме підвищенню рівня засвоєння кандидатами на посаду прокурора сучасних теоретичних знань із кваліфікації найбільш поширених у правозастосовній діяльності видів кримінальних правопорушень, набуттю та удосконаленню професійних умінь.

Детальніше зі змістом видання можна ознайомитись за посиланням:
http://napu.com.ua/book/kry_pravova_kvalif_zbirn_zadach-site.pdf

**Круглий стіл
«ПРОКУРОРСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ:
МІЖНАРОДНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД»
25 вересня 2019 року**

Мета проведення заходу – обговорення науковою спільнотою, експертами, представниками правоохоронних органів України, іншими заінтересованими особами положень національного законодавства про прокурорське самоврядування, а також обґрунтування пропозицій стосовно удосконалення функціонування цього інституту для внесення змін до законодавства України.

Співорганізатори:

Генеральна прокуратури України
Національна академія прокуратури України
Рада прокурорів України

Місце проведення:

Національна академія прокуратури України
(вул. Юрія Іллєнка, 81-Б, м. Київ, Україна, 04050).

Початок реєстрації учасників – о 9 годині.

Початок роботи заходу – о 10 годині.

Тези доповідей учасників увійдуть до збірника матеріалів круглого столу з однойменною назвою, зі змістом якого можна буде ознайомитись на офіційному вебпорталі Національної академії прокуратури України за посиланням: <http://napu.com.ua/uk/metariali-naukovo-praktichnih-zahodiv/>

Вимоги до оформлення тез за посиланням:

<http://napu.com.ua/uk/2019/07/kruglyj-stil-prokurorske-samovryaduvannya-mizhnarodnyj-ta-vitchyznyanyj-dosvid-25-09-2019/>

Наукові повідомлення, які не відповідатимуть вимогам щодо їх оформлення, розглядатися не будуть.

Контакти організаційного комітету:

+38-067-342-91-11 (Віктор Кошинець)
+38-097-903-21-21 (Валерій Кравчук)
+38-067-770-15-26 (Олександр Вінський)
tezasamovriaduvannia2019@ap.gp.gov.ua

ЗАВДЯКИ ЕФЕКТИВНІЙ РОБОТІ ЮВЕНАЛЬНИХ ПРОКУРОРІВ НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ ЗАХИСТ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДИТИНСТВА

Реалізуючи конституційну функцію представництва інтересів держави у суді, органи прокуратури Хмельницької області вживають низку заходів, спрямованих на захист інтересів держави у сфері охорони дитинства.

Упродовж минулого та поточного років на вказаному напрямі прокурорами до суду заявлено 65 позовів на суму 32,3 млн грн, з них 32 позови на суму 18,5 млн грн уже розглянуто та задоволено.

За позовами прокурорів у сфері охорони дитинства в добровільному порядку відшкодовано 15,8 млн грн, реально виконано рішень судів на суму 22 млн грн, державі повернуто землі площею 980 га. Попереджено незаконне витрачання бюджетних коштів у сумі 5,2 млн гривень.

Захист інтересів держави під час використання майна та земель навчальних закладів

Зважаючи на актуальність цього питання, прокурори краю опрацювали інформацію, надану органами влади та місцевого самоврядування, вивчили матеріали перевірок органів державного контролю, дані щодо проведених державних закупівель, відомості стосовно платежів, здійснених розпорядниками бюджетних коштів, оприлюднені на Єдиному вебпорталі використання публічних коштів.

Встановлено певну кількість випадків незаконної передачі земельних ділянок навчальних закладів комерційним суб'єктам господарювання для здійснення підприємницької діяльності шляхом укладення договорів про спільне виробництво сільгосппродукції.

Наприклад, Городоцькою місцевою прокуратурою виявлено порушення вимог законодавства під час використання землі сільськогосподарського призначення на території Волочиського району.

Встановлено, що державний навчальний заклад «Волочиський промислово-аграрний професійний ліцей» на підставі договору про організацію виробничого процесу в сфері виробництва сільськогосподарської продукції неправомірно передав фермерському господарству в користування для вирощування сільськогосподарських культур та збирання врожаю земельну ділянку площею 195 га, що належить навчальному закладу на праві постійного користування.

З метою усунення виявлених порушень законодавства місцевою прокуратурою до суду пред'явлено позов про визнання договору недійсним, який розглянуто та задоволено. Відтак землі вартістю понад 5,8 млн грн повернуто законному користувачу.

Аналогічні порушення виявлено у діяльності ще 11 навчальних закладів області. За реагування місцевих прокурорів такі договори визнано недійсними.

Ще однією виявленою органами прокуратури проблемою є відсутність в окремих навчальних закладах правовстановлюючих документів на земельні ділянки, які вони використовують. На випадки бездіяльності керівництва таких закладів освіти та нежиття ними заходів для усунення цих порушень ювенальні прокурори реагують у судовому порядку.

За позовами прокуратури, заявленими в порядку адміністративного судочинства, протиправно визнано бездіяльність керівництва трьох шкіл та зобов'язано вчинити дії щодо оформлення правовстановлюючих документів на ділянки.

Вжито заходи до усунення порушень вимог законодавства під час здійснення державних закупівель у сфері охорони дитинства

Встановлено, що у грудні 2017 року між відділом освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Полонської міської ради об'єднаної територіальної громади та фізичною особою – підприємцем укладено договори підряду, відповідно до яких суб'єкт господарювання зобов'язався виконати роботи з будівництва двох спортивних майданчиків для мініфутболу зі штучним покриттям.

Згідно з умовами укладених правочинів підприємець за 1,5 та 1,4 млн грн відповідно до грудня 2018 року мав виконати усі необхідні роботи.

Однак, незважаючи на повну попередню оплату за вказаними договорами, підрядником у встановлений строк роботи в повному обсязі не виконано.

Згідно з розрахунком вартість невиконаних робіт з будівництва одного з майданчиків склала 255 тис. грн, іншого – 290 тис. гривень.

У відповідь на претензії замовника підприємець добровільно повернув лише частину невикористаного авансу в розмірі 140 тис грн, інші вимоги залишилися без реагування.

Тому, діючи на захист інтересів держави, прокуратура звернулась до суду з позовами про розірвання договорів, повернення до місцевого бюджету частини коштів, сплачених на його виконання, та стягнення штрафних санкцій.

На сьогодні один позов прокурора повністю задоволений, прийнято рішення про розірвання договору підряду та стягнення до бюджету коштів, призначених на будівництво спортивного майданчика. Інший позов перебуває на розгляді у Господарському суді Хмельницької області.

Поза увагою ювенальних прокурорів не залишилося питання дотримання безпечних умов під час навчального процесу та дозвілля дітей

Зокрема, вивчено стан реалізації органами місцевого самоврядування, на території яких встановлено дитячі майданчики, повноважень щодо проведення робіт з технічної інвентаризації, паспортизації дитячих майданчиків, обстеження і перевірки технічного стану їх конструкцій.

Бездіяльність органів місцевого самоврядування може призвести до безконтрольності технічного стану елементів дитячих майданчиків та завдати тяжких наслідків здоров'ю дітей, що несе загрозу їх життю та здоров'ю.

З метою усунення виявлених порушень законодавства цього року прокуратурою до Хмельницького окружного адміністративного суду заявлено два позови про визнання незаконною бездіяльності та зобов'язання органу місцевого самоврядування вчинити дії щодо розроблення та затвердження плану технічної інвентаризації та паспортизації дитячих майданчиків.

Під час розгляду справ судом відповідачами вимоги прокурора виконано у добровільному порядку.

Невиконання керівниками навчальних закладів, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування обов'язків щодо забезпечення пожежної безпеки у будівлях і приміщеннях освітніх закладів також зумовлює певні ризики.

Встановлено, що у деяких дошкільних навчальних закладах області стан протипожежної безпеки є таким, що створює життю та здоров'ю учнів потенційну загрозу.

До прикладу, Городоцькою місцевою прокуратурою встановлено, що Ярмолинецький центр розвитку дитини «Калинка» тривалий час функціонує з суттєвими порушеннями правил пожежної безпеки, водночас Ярмолинецькою селищною радою не вжито належних та дієвих заходів щодо їх усунення.

З метою усунення виявлених порушень до Хмельницького окружного адміністративного суду заявлено позов про визнання протиправною бездіяльності органу місцевого самоврядування та зобов'язання вжити заходи до усунення порушень, а саме – виділення коштів, необхідних для забезпечення протипожежної безпеки.

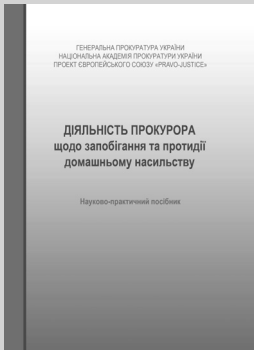
У зв'язку із добровільним виконанням відповідачем позовних вимог прокурора судом провадження у справі закрито.

Завдяки реагуванню прокуратури 224 вихованцям закладу забезпечено безпечні умови для навчання.

Робота на вказаному напрямі не припиняється, органи прокуратури Хмельниччини і надалі ефективно використовуватимуть надані Законом повноваження для захисту інтересів держави у сфері охорони дитинства.

*Матеріал підготовлено відділом ювенальної юстиції
Прокуратури Хмельницької області*

■ НОВІ ВИДАННЯ

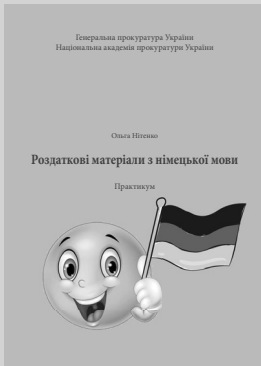

Діяльність прокурора щодо запобігання та протидії домашньому насильству: наук.-практ. посіб. / С.І. Мінченко, Г.В. Попов, К.К. Арушанян, З.А. Загинеї та ін. Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 104 с.
ISBN 978-617-7500-83-3

У науково-практичному посібнику висвітлено процесуальну діяльність прокурора в сфері протидії домашньому насильству. Зокрема, викладено особливості доказування у кримінальних провадженнях щодо таких діянь та алгоритм дій прокурора під час їх виявлення. Значну увагу приділено аналізу міжнародних актів, а також проблемам застосування практики Європейського суду з прав людини у провадженнях вказаної категорії.

Видання буде корисним для студентів, аспірантів, викладачів закладів вищої освіти юридичного профілю, науковців, працівників прокуратури й інших правоохоронних органів.

Детальніше зі змістом видання можна ознайомитись за посиланням:
http://napu.com.ua/book/domashne_nasilstvo-site.pdf

Ольга Нітенко
Роздаткові матеріали з німецької мови: практикум.
Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 76 с.
ISBN 978-617-7500-86-4

Практикум підготовлено з метою формування у майбутніх прокурорів комунікативної компетентності для повсякденного та професійного спілкування німецькою мовою. Роздаткові матеріали з відривними аркушами будуть зручними для: слухачів – при користуванні та викладачів – під час перевірки робіт.

Видання орієнтоване на комплексне вивчення німецької мови.

Детальніше зі змістом видання можна ознайомитись за посиланням:
http://napu.com.ua/book/nitenko_rozdatkovi-site.pdf

Оксана Кайданович

начальник відділу ювенальної юстиції
Прокуратури Житомирської області

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАХОДІВ ЩОДО ПОСИЛЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА СТАТЕВІ ЗЛОЧИНИ СТОСОВНО МАЛОЛІТНІХ ТА НЕПОВНОЛІТНІХ З МЕТОЮ ГАРАНТУВАННЯ ПРАВ ДІТЕЙ НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ

Відповідно до Закону України «Про охорону дитинства» та Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність, захист гідності та найкраще забезпечення її інтересів.

Верховна Рада України у липні цього року прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за злочини, вчинені щодо малолітньої чи малолітнього, неповнолітньої чи неповнолітнього та особи, яка не досягла статевої зрілості».

Зокрема, цим Законом передбачається внесення змін до ст. 51 Кримінального кодексу України (КК України) та запровадження нового виду покарання – застосування примусової хімічної кастрації, який відповідно до ст. 52 КК України віднесено до додаткового покарання.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за злочини, вчинені щодо малолітньої чи малолітнього, неповнолітньої чи неповнолітнього та особи, яка не досягла статевої зрілості» передбачається більш суворе покарання за такі злочини – збільшення терміну позбавлення волі до 15 років та запровадження нового додаткового покарання – застосування примусової хімічної кастрації

Крім того, передбачено доповнення КК України новою ст. 59-1, в якій зазначено, що покарання у виді примусової хімічної кастрації полягає у примусовому введенні засудженому антиандрогенних препаратів, які складаються з хімічних речовин, що мають зменшити лібідо та сексуальну активність. Примусова хімічна кастрація не застосовується до осіб, що вчинили злочини у віці до 18 років, і до осіб у віці понад 65 років.

Також більш суворе покарання передбачено за вчинення кримінального правопорушення у ч. 1 ст. 156 КК України (розбещення неповнолітніх), а саме – скасовано альтернативне покарання у виді обмеження волі на строк до 5 років і залишено лише позбавлення волі на той самий строк

У санкції ч. 3 ст. 152 КК України з 12 до 15 років збільшено строк покарання за зґвалтування неповнолітньої особи. Санкцію ч. 4 цієї ж статті доповнено додатковим видом покарання у вигляді примусової хімічної кастрації за вчинення таких само дій стосовно малолітньої особи.

Також більш суворе покарання передбачено за вчинення кримінального правопорушення у ч. 1 ст. 156 КК України (розбещення неповнолітніх), а саме – скасовано альтернативне покарання у виді обмеження волі на строк до 5 років і залишено лише позбавлення волі на той самий строк.

Окрім того, Закон України від 1 грудня 1994 року № 264/94-ВР «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» доповнено нормами, якими передбачається здійснення адміністративного нагляду щодо повнолітніх осіб, засуджених до позбавлення волі відповідно до ст.ст. 152, 153, 155, 156 КК України за зґвалтування неповнолітньої чи неповнолітнього, насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом, вчинене щодо неповнолітньої чи неповнолітнього, статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості, розбещення неповнолітніх, який встановлюється довічно.

Минулого року у справі за фактами злочинів проти статевої свободи та недоторканості малолітніх осіб вироком Андрушівського районного суду молодого чоловіка ув'язнено на 10 років.

Судом встановлено, що 17-річний хлопець у березні 2015 року, скориставшись безпорадним станом малолітньої односельчанки, зґвалтував її. Крім того, протягом літа 2016 року неодноразово вчиняв насильницькі статеві зносини з іншою потерпілою, якій виповнилось лише 8 років, а також вчинив розбещення її малолітнього брата.

Апеляційна інстанція, переглянувши за скаргою обвинуваченого вирок суду, залишила термін покарання без змін.

Також судами апеляційної та касаційної інстанцій залишено в силі вирок Богунського районного суду міста Житомира, яким особу засуджено до 8 років позбавлення волі за ч. 2 ст. 156 КК України за вчинення розпусних дій стосовно малолітньої.

Так само Верховний Суд рішенням від 20 червня 2019 року залишив без змін вирок Богунського районного суду міста Житомира та ухвалу Житомирського апеляційного суду, відповідно до яких минулого року особу засуджено за ч. 3 ст. 153 КК України (сексуальне насильство стосовно неповнолітньої особи) в редакції Закону України від 1 червня 2001 року № 2295-VI.

Не дивлячись на те, що засуджений не визнав своєї вини у вчиненні злочину, колегія суддів не встановила процесуальних порушень під час збирання, дослідження й оцінки доказів, які б ставили під сумнів обґрунтованість висновків судів про доведеність його вини та правильність кваліфікації його дій.

Також нещодавно у Малинському районі затримали та взяли під варту 33-річного місцевого жителя, який скоїв злочин за ч. 4 ст. 152 КК України (зґвалтування малолітньої). Відповідно до санкції зазначеної статті йому загрожує покарання до 15 років позбавлення волі.

Посилення покарання за статеві злочини стосовно малолітніх та неповнолітніх є своєчасним і актуальним заходом із захисту прав дітей, забезпечення гарантій їхніх прав на свободу та особисту недоторканність.

Застосування нового виду покарання – примусової хімічної кастрації – можна розглядати як реальний крок до унеможливлення повторного скоєння злочинів такої категорії.

Довідково

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за злочини, вчинені щодо малолітньої чи малолітнього, неповнолітньої чи неповнолітнього та особи, яка не досягла статевої зрілості» ухвалено Верховною Радою України 11 лютого 2019 року та 22 липня 2019 року направлено на підпис Президенту України.

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

За такою назвою 27 вересня 2019 року в Національній академії прокуратури України (вул. Юрія Іллєнка, 81-Б, м. Київ, Україна, 04050) заплановано проведення міжнародного круглого столу.

Захід організовано з метою обговорення науковою спільнотою, експертами, суддями, представниками правоохоронних органів України та зарубіжних країн, іншими заінтересованими особами особливостей домашнього насильства як негативного соціально-правового явища, видів домашнього насильства, проблем ідентифікації його видів, повноважень суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, міжнародних стандартів і практики Європейського суду з прав людини, юридичної відповідальності за правопорушення, пов'язані з учиненням домашнього насильства, алгоритму його виявлення, проведення слідчих (розшукових) дій у провадженнях стосовно домашнього насильства, особливостей доказування в кримінальних провадженнях щодо домашнього насильства.

Співорганізатори:

Генеральна прокуратура України
Національна академія прокуратури України

Початок реєстрації учасників – о 9 годині 15 хвилин.

Початок роботи заходу – о 10 годині.

Тези доповідей учасників міжнародного круглого столу увійдуть до збірника матеріалів з однойменною назвою, зі змістом якого можна буде ознайомитись на офіційному вебпорталі Національної академії прокуратури України за посиланням: <http://napu.com.ua/uk/metariali-naukovo-praktichnih-zahodiv/>

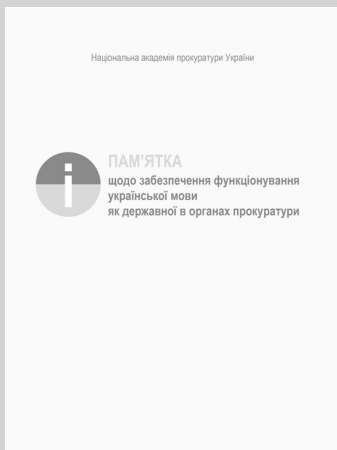
Вимоги до оформлення тез за посиланням:

<http://napu.com.ua/uk/2019/08/mizhnarodnyj-kruglyj-stil-novely-zakonodavstva-pro-zapobigannya-ta-protidyu-domashnomu-nasyilstvu-27-09-2019/>

Наукові повідомлення, які не відповідатимуть вимогам щодо їх оформлення, розглядатися не будуть.

Контакти організаційного комітету:

+38 (044) 206 08 84 (Олександр Гладун)
+38 (044) 206 08 77 (Георгій Попов)
+38 (044) 206 00 51 (Володимир Малента)
dviolence@ap.gp.gov.ua

Пам'ятка щодо забезпечення функціонування української мови як державної в органах прокуратури / уклад.: С.І. Мінченко та ін.; за ред. М.В. Лошицького. Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 36 с.

ISBN 978-617-7500-94-9

Пам'ятку щодо забезпечення функціонування української мови як державної в органах прокуратури підготовлено у зв'язку зі схваленням Верховною Радою України 25 квітня 2019 року Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», що набрав чинності 16 липня цього року.

У виданні стисло викладено положення вказаного законодавчого акта щодо: покровоності набрання ними чинності; сфер суспільного життя, у яких українська мова має використовуватись як державна; кола працівників прокуратури, які зобов'язані володіти державною мовою; порядку складання іспиту на рівень володіння державною мовою; мови нормативно-правових актів і публічних заходів; основних правил юридичної техніки та помилок, яких можна припуститися у мові юридичних текстів; вимог до використання у роботі програмного забезпечення під час виконання професійних обов'язків; адміністративної відповідальності за порушення вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Пам'ятка стане в пригоді, зокрема, для прокурорів і державних службовців прокуратури, які підвищують кваліфікацію, кандидатів на посаду прокурора, які проходять спеціальну підготовку в Національній академії прокуратури України.

Детальніше зі змістом видання можна ознайомитись за посиланням:
http://napu.com.ua/book/VERSTKA_pamiatka_ukr-site.pdf

У НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ ВІДБУЛИСЯ УРОЧИСТОСТІ ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

З нагоди 28-ї річниці незалежності України у Національній академії прокуратури України проведено святкові заходи – урочисті збори, інтелектуальну гру «Що? Де? Коли?», атлетичну естафету «Швидкість, міцність, влучність» та турнір із мініфутболу на Кубок ректора Академії.

Насамперед на засіданні ректорату Академії з вітальним словом до присутніх звернувся ректор Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Михайло Лошицький. Він зазначив, що День Незалежності України – найголовніше свято нашої країни. Здобута незалежність

є результатом тисячолітньої боротьби українського народу за право мати свою державу.

Михайло Лошицький

Уже 28-й рік ми відзначаємо День Незалежності України. З кожним роком розбудови і розвитку нашої держави поглиблюється усвідомлення цієї події та дати, значення її для всієї країни, для кожного з нас. І це закономірно: великі події досягаються на відстані, з плином часу. Перед Україною, її громадянами постають складні й важливі завдання. Але я вірю, що разом ми здолаємо будь-які перешкоди на шляху зміцнення незалежності нашої держави.

Ректор Академії Михайло Лошицький щиро побажав колегам міцного здоров'я, родинного добробуту, миру, спокою та злагоди, творчого натхнення, щедрої долі, подальших успіхів і нових досягнень в усіх справах і починаннях заради процвітання соборної незалежної України.

Під час заходу за сумлінне ставлення до виконання посадових обов'язків, ініціативу в роботі та з нагоди Дня Незалежності України кращих працівників Академії заохочено відомчими відзнаками.

До свята у центральному холі Академії слухачі інституту спеціальної підготовки та працівники Академії організували виставку виробів декоративного й ужиткового мистецтва «Україна – це ми». Серед представлених робіт – твори живопису, картини та ікони, вишиті хрестиком і бісером, сорочки-вишиванки тощо.

Цей захід було організовано з метою донести до кожного красу та різноманітність сучасної України, популяризувати споконвічні національні традиції серед молоді, сприяти патріотичному піднесенню, формувати громадянську позицію та духовну культуру.

З нагоди Дня Незалежності України Подякою ректора Академії заохочено також найкращих слухачів інституту спеціальної підготовки Національної академії прокуратури України. Ректор Академії Михайло Лошицький і директор інституту спеціальної підготовки Віра Шулякова, які вручали нагороди, побажали слухачам втілення у життя всіх задумів, здійснення мрій і сподівань, успіхів, гарного настрою, щедрої долі та віри у щасливе майбутнє України.

На урочистих зборах пролунали патріотичні вірші, написані слухачами та їх колегами до Дня Незалежності України.

Музичну композицію Тараса Петриненка «Україна» виконала на скрипці слухач інституту спеціальної підготовки Академії Тетяна Візун.

Моя найкраща в світі Україно!

Моя найкраща в світі Україно!
Тобі вся сила, праця і любов!
Моя найкраща в світі Батьківщино,
Тобі я серце подарую знов.

За тебе рано хлопці помирали –
Ридала гірко вранішня роса,
Але ніколи ми не забували:
За тебе в світі кращої нема.

За твою волю Січ колись вмирала,
І за свободу Крути полягли.
Не раз косили нас отруйні жала,
Але зламати духу не змогли

Не забувай ти, враже-супостате,
У кого хочеш серце відібрати.
Ніколи в тебе сил на те не хватить,
Бо українці – то є сильна рать.

Будуть вставати нові покоління,
Злетять у небо чисте журавлі.
Та не забудем ми свого коріння,
Своїй найдорожчій землі!

Живи ти вічно, рідна Україно!
Нехай цвіте тут щастя і любов!
Як прийде ворог на твої кордони,
Тобі я серце подарую знов.

Костянтин Іванцов

День Незалежності

Шановні присутні, ми раді вітати
Усіх, хто прийшов свято це вшанувати.
Я маю можливість усім розказати,
Як довго йшли ми, щоб свято це мати.
Тернистий, нелегкий у нас був цей шлях,
Набіги монголо-татарів, варяг,
А потім литовці, поляки, пани –
На незалежність посягали вони.
Та ми не зламались, усе ми стерпіли,
Вперед все ішли та не втратили віри.
Що дав нам цей день? Він дав нам свободу,
А також – визнання українського роду,
Тризуб і стяг – сонце й неба блакить –
У різних країнах тепер майорить.
Я знаю, що вірною стежкою ідемо,
Добро й справедливість в суспільство несемо.
Вдалось нам багато, наш дух не зламати,
Змогли Схід і Захід разом об'єднати.
І зробимо більше, бо я цим живу,
Тебе, Україно, всім серцем люблю.

В'ячеслав Данилюк

Між слухачами інституту спеціальної підготовки проведено захоплюючий інформаційно-освітній захід у форматі «Що? Де? Коли?». В ерудиції, кмітливості, здатності аналітично мислити змагалися сім команд учасників. Протягом хвилини обговорення кожна команда намагалася знайти відповідь на одне з тридцяти хитросплетених запитань, що стосувалися історії України, її видатних постатей, цікавих фактів із юриспруденції. За результатами трьох раундів виборола першість команда, яка у підсумку набрала 24 із 30 можливих балів.

Пропонуємо читачам журналу випробувати свої знання та креативність і відповісти на декотрі з цікавих запитань, що були представлені під час інтелектуальної гри «Що? Де? Коли?» (відповіді на запитання – стор. 61).

Запитання 1

У цій пісні є три куплети і приспів, але традиційно використовуються лише 6 рядків. Перший її запис на грамплівку відбувся у 1916 році на студії Columbia у США. Назвіть цю близьку кожному українцеві пісню.

Запитання 2

Дизайн зняряддя для їх виготовлення розроблявся при королівському дворі Великої Британії. Був час, коли вони вироблялися на Луганському патронному заводі. Також було налагоджено їх випуск в Італії. Зараз це здійснюється виключно в Україні. Про що йдеться?

Запитання 3

Кожен громадянин мріє, щоб його країна була найпершою у чомусь. Мрія українців здійснилася. Що принесло першість нашій країні? Не обмежуйте політ вашої фантазії і дайте відповідь на запитання.

Запитання 4

За часів існування Запорозької Січі була поширена фраза, яка закінчувалася словами «першим ворога стрічаю». А її початок із трьох слів, який римується із закінченням, став використовуватися самостійно і поступово набув негативного відтінку. Назвіть цей відомий вислів із трьох слів.

Запитання 5

Перед Корсунською битвою козак Микита Галаган пробрався у стан гетьмана Потоцького. Підданий тортурам, він розповів про чисельність козацького війська та його розташування. Як відомо, затиснута між кручами і болотом армія Речі Посполитої під Корсунем була розбита силами козаків під проводом Богдана Хмельницького та їх союзників – кримських татар. І хоча це відбулося у 1648 році, дехто з дослідників припускає, що Микита Галаган став прототипом героя іншої легенди. Кого саме?

Запитання 6

У XVII столітті київським студентам жилося не солодко. Вчитися доводилося 12 років. За неуспішність шмагали різками та змушували бити поклони у церкві. Більшість бурсаків жила бідно і, щоб прогодуватися, змушені були шукати якийсь заробіток. Ті ж студенти, які походили із заможних сімей, хоч і не працювали, проте повинні були також рано вставати на навчання. Серед студентів поширеним був підрібок стукачем. Полягав він у тому, що бідний студент приходив до будинку багатого і стукав, оскільки у той час не всі мали... Що саме?

Запитання 7

Дві постаті в історії України XX століття мали однакове ім'я, і батьки їхні також були тезками, їхні прізвища починалися з однакової букви. Їм обом випала честь бути першими на тих посадах, які вони обіймали. Хто ці особи?

Запитання 8

Він ніколи не проводив слідчих розшукових дій, але розкручував складні комбінації. Не був науковцем, однак у своїй роботі застосовував закони математики і фізики. Втім прізвисько «Маятник» отримав не через останню. Він не був викладачем, але навчав інших. Йому присвоєно звання Героя України. Згадайтеся, про кого йдеться.

Запитання 9

Якби 300 років тому були соціальні мережі, він зажив би слави тревел-блогера. Якби у телепроекті «Орел і решка» йому випала не золота карта, він не засмутився б. Цей чоловік міг жити майже без грошей. Назвіть цього донедавна «найдорожчого» для нас українця.

Запитання 10

До середини XX століття у школах викладався предмет, який суттєво перешкоджав розслідуванню та судовому розгляду, оскільки заважав проведенню деякого виду експертизи. Назвіть цей предмет.

Запитання 11

Не так давно в Україні прийнято закон про протидію цькуванню малолітніх або неповнолітніх учасників освітнього процесу. Проте не всі виявилися готовими до таких змін, тому в першому судовому рішенні з цього питання недоречно з'явилася згадка про спортивну гру. Назвіть її.

Запитання 12

У деяких випадках в Україні торгівля людьми не є кримінально караним діянням. Коли кримінальна відповідальність за торгівлю людьми не настає?

Запитання 13

У цій європейській країні найвищий рівень криміногенної ситуації. 90% злочинів залишаються безкарними. На кожного мешканця країни припадає приблизно 1,5 злочину. При цьому самі жителі закону не переступають. Про яку країну йдеться?

Запитання 14

Статуя перед будівлею Верховного суду Російської Федерації позбавлена деякого традиційного для таких скульптур елемента. Саме це дало підстави вказувати на упередженість російського судочинства. Підказка: назва цього елемента складається з трьох слів.

Запитання 15

Цей заклад часто називають «Швейцарією», очевидно, через наявність у цій країні великої кількості банків. Відомо, що Аль Капоне легалізував через цей заклад свої, здобуті гангстерським шляхом, гроші. Про які заклади йдеться?

Запитання 16

Молоду новозеландку звинуватили у незвичайному злочині: вона надміру пригостила своїх подруг солодкою та жирною їжею. Для чого вона так чинила і яка подія мала настати згодом? Підказка: у назві слова-відгадки є подвоєння букв.

Запитання 17

У Центральній Австралії аборигени носять сандалі з пір'ям ему. Таке взуття буде доречним для злочинців, адже завдяки йому можна дещо робити. Дайте відповідь стійким словосполученням із двох слів.

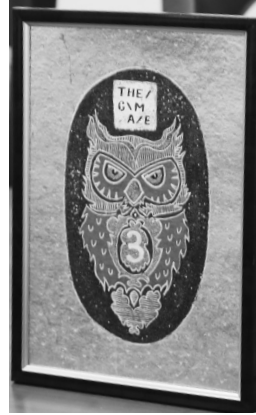
Запитання 18

У шведському місті Мальме проходив незвичний судовий процес стосовно чоловіка, який побив свою дружину вузем. Чоловік не був обвинувачений у завданні тілесних

ушкоджень дружині, проте йому призначили штраф у розмірі 200 крон. У чому все ж таки звинуватили чоловіка?

Запитання 19

У 1927 році Генрі Гілмора, який вчинив декілька пограбувань і вбивств, засудили до смертної кари. Перед виконанням вироку засуджений мав право на останнє слово. Промовцем Гілмор не був, тож його передсмертна фраза доволі проста. Саме вона дала поштовх рекламістам однієї відомої компанії до розроблення слогана. Згадайтеся, про яку американську фірму йдеться?

Запитання 20

Якось румунський ув'язнений, засуджений до 20 років позбавлення волі, подав позов до суду про компенсацію моральних збитків. Він аргументував це тим, що укладена з відповідачем ще у дитинстві угода мала би запобігти його злочинній діяльності. Суд відхилив позов, тому що відповідач не є суб'єктом права. З ким судився ув'язнений?

Запитання 21

Якось експерти чоловічого журналу «Про стиль» зауважили, що прокурорам підійде «такий» колір, а адвокатам – не «такий» колір. Назва якого кольору зашифрована у слові «такий». Підказка: ця назва містить подвоєння букв.

Запитання 22

Бен Воллес визнавався кращим захисником NBA 24 рази. Проте після завершення спортивної кар'єри він вирішив навчитися: як не дивно, не на «першого», а на «другого». Назви яких юридичних спеціальностей замінені словами «перший» і «другий»?

Відповіді на запитання

[illegible]

Серед слухачів Національної академії прокуратури України відбулися і змагання з атлетичної естафети «Швидкість, міцність, влучність». Програмою цього заходу було передбачено такий комплекс вправ, як: виконання вправ для пресу та присідань, віджимання від підлоги, стрільба на влучність після виконання фізичних навантажень.

Змагання проходили в дружній, святковій атмосфері. Усім учасникам естафети був притаманний дух суперництва та прагнення до перемоги.

Найкращі результати продемонстрували: серед чоловіків – Володимир Коваль (1 місце), Микола Богонос (2 місце), Валерій Гранчак (3 місце); серед жінок – Наталія Бондарчук (1 місце), Оксана Ламшина (2 місце), Вікторія Овчаренко (3 місце).

Завершилися урочистості в Національній академії прокуратури України турніром із мініфутболу до Дня Незалежності України на Кубок ректора Академії між слухачами інституту спеціальної підготовки.

Спортивне свято пройшло цікаво та насичено, до останньої хвилини на футбольному полі Академії тривала напруга, відчувався позитивний командний дух і підтримка колег-уболівальників.

Гравці продемонстрували спритну гру, майстерність і фізичну підготовку. Головними результатами футбольного змагання стали чудовий настрій та емоційне піднесення.

Після фінальної гри змагань відбулася урочиста частина спортивного свята: Михайло Лошицький вручив команді-переможцю Кубок ректора Академії. Усіх призерів заохочено Грамотою ректора Національної академії прокуратури України, а кожного учасника турніру – Подякою ректора Національної академії прокуратури України.

*Інформацію підготували
пресекретар Національної академії прокуратури України Ольга Тронько
та головний спеціаліст редакційного відділу Академії Лідія Зелінська*